ČD PRO VÁS
REKLAMNÍ MAGAZÍN NÁRODNÍHO DOPRAVCE
2020 / ROČNÍK 12 / ZDARMA

FARÁŘKA

MARTINA VIKTORIE KOPECKÁ

NA TEOLOGII JSEM BYLA JAKO SLON V PORCELÁNU

Místo na Kanárských ostrovech raduju se v Klatovech

Nejkrásnější místa světa najdete u nás.
S apkou Vlakem na výlet.

Google Play
App Store

České dráhy
Národní dopravce

EDITORIAL

Vážení čtenáři, milí spolucestující,

asi před půl rokem jsem zahlédl v televizi rozhovor s docela pěknou ženou. Titulek u jejího jména tvrdil, že je farářkou. Tehdy mě napadlo, co jí asi k tomu vedlo, že si vybrala takové, řekněme hodně konzervativní povolání. A moje manželka jako by mi četla myšlenky (což naše ženy přece umí), řekla: „No, s tou byste měli udělat rozhovor! Ne pořád s těma herečkama a zpěvákama. Nějakou potravu pro duši by to chtělo."

Trošku se mě to dotklo, protože si na výběru osobností dáváme dost záležet. I tak jsem si dobře vědom toho, že zavděčit všem se prostě nelze, což potvrzují i čtenářské reakce. Jeden z posledních pisatelů dokonce přirovnal biketrialistu Petra Krause k testosteronovému idiotovi…

Ale cavyky jsem dělal jen do té chvíle, než jsem si onu farářku trošku proklepnul. Pak jsem musel dát manželce za pravdu a Martinu Viktorii Kopeckou požádal o rozhovor. Píšu o tom hlavně proto, že tolik pokory, nadhledu a pochopení jsem od tak mladé dámy nečekal. Ano, je duchovní, takže to není až tak velké překvapení, ale ruku na srdce, nehrajeme v našich životech několik rolí, které si často navzájem odporují? Jenže v jejím případě to neplatí. Rozhovor s mladou farářkou mi ukázal, že v našich životech můžeme hrát stovky rolí, ale nikdy se s nimi nemůžeme ztotožnit, pokud budou rámované našimi předsudky. A to se netýká jen víry a církve, ale všeho, co nás obklopuje a o čem přemýšlíme. Proto uznávám, že posuzovat hodnotu někoho podle toho, jak vypadá, bylo povrchní a že moje žena může mít stejně dobrý cit na volbu osobností jako já. Možná i lepší…

Cestujte pohodlně a věřte svým drahým polovičkám. Většinou to s vámi myslí dobře.

Václav Rubeš
šéfredaktor

PŘÍŠTÍ ČÍSLO VYJDE 29. 10. 2020

OBSAH

6
ROZHOVOR
Martina Viktorie Kopecká

15
CESTOVÁNÍ PO ČR
Náchodsko

25
HISTORIE
Ve vojenských službách

28
ZÁHADY NA DOSAH RUKY
Mysteria broumovského kláštera

32
ČD PRŮVODCE
Opatření proti koronaviru

40
CESTOPIS
Jihoafrická republika

48
ŽELEZNICE
Stavební stroje

62
ZÁBAVA
Hrachová kaše

PŘEDPLATNÉ 30 Kč za číslo

ČD pro vás – reklamní magazín Českých drah / www.cdprovas.cz / cdprovas@cd.cz

TIŠTĚNÝ NÁKLAD
100 000 ks

VYDAVATEL
České dráhy, a.s.

DATUM A MÍSTO VYDÁNÍ
1. října 2020, Praha

REDAKCE
ČD pro vás
Generální ředitelství ČD
nábřeží L. Svobody 1222
110 15 Praha 1

ISSN
1210-9142

ŠÉFREDAKTOR
Václav Rubeš

REDAKČNÍ RADA
Radek Joklík
Jiří Ješeta
Petr Vondráček
Petra Kubíčková
Petr Horálek

GRAFIKA / DTP / PRODUKCE
SEVENART s.r.o.

INZERCE A PŘEDPLATNÉ
info@cdprovas.cz

TISK
Walstead Moraviapress s.r.o.

PRO AUTORY A SOUTĚŽÍCÍ:
Informace o poskytování a zpracování osobních údajů a jejich ochraně podle platné legislativy GDPR najdete na www.cdprovas.cz.

Prémiové soupravy pro expresy se již testují

První z celkem deseti zbrusu nových souprav určených pro linky Praha – Plzeň – Cheb a Praha – Ústí nad Labem – Karlovy Vary – Cheb již podstupuje testy na zkušebním okruhu Výzkumného Ústavu Železničního u středočeské Velimi. Do zkušebního provozu s cestujícími vstoupí v průběhu příštího roku.

Celkem padesát nových vozů pro České dráhy vyrábí konsorcium Siemens Mobility – Škoda Transportation. Novinka bude do pravidelného provozu nasazena od prosince 2021 na dálkových spojích Krušnohor a Západní expres. Soupravy nabídnou moderně řešený interiér s pohodlnými sedačkami, wi-fi připojení k internetu, elektrické zásuvky a porty USB pro dobíjení přenosné elektroniky a audiovizuální informační systém. Poprvé se ve vozidlech ČD objeví bezdrátové nabíjení mobilních telefonů pro cestující v 1. třídě. Lepší propustnost oken zajistí stabilnější signál mobilních telefonů, vozy budou též disponovat plošinou s vyšší nosností pro nástup a výstup osob na vozíku. Soupravy zvládnou rychlost až 200 km/h a bude je možné posilovat o další vozy.

Souprava vychází z konceptu Viaggio Comfort společnosti Siemens, zkušeného výrobce vysokorychlostních i regionálních souprav. Jak naznačuje pojmenování celé platformy těchto vozů, cestování v nich bude velmi pohodlné. Klimatizovaný interiér zajistí příjemnou teplotu ve vlaku v létě i v zimě. Tlakotěsná skříň i pevné mezivozové přechody brání pronikání hluku z vnějšku dovnitř vozu.

E-SHOP ČD

Odměna za nákup

Nakupte během října v e-shopu ČD a získejte tak odměnu v podobě slevy 20 % na nákup v e-shopu Plzeňského Prazdroje. Ten nabízí široký sortiment originálních pivních dárků, které potěší každého milovníka zlatého ležáku. Vyberte si z pivního skla, kolekcí značkového oblečení nebo bednářských výrobků. Slevový kupon obdržíte prostřednictvím vaší e-mailové schránky. Kupon uplatníte přímo v objednávce na **www.eshop.prazdroj.cz**, a to do 15. listopadu 2020. Sleva se nevztahuje na poštovné a dárkové poukazy (kategorie Zážitky a Dárkové poukazy).

Nová opravárenská hala v Plzni urychlí údržbu vozidel

České dráhy zahájily stavbu opravárenské haly v Plzni, ve které se bude zajišťovat údržba moderních vlakových jednotek. Národní dopravce zde chystá zázemí například pro elektrické jednotky řady 650 RegioPanter nebo motorové jednotky řady 844 RegioShark. Investice je nutná i proto, že na základě nově uzavřených smluv v rámci regionální dopravy se zvýší počet poptávaných vozidel a kapacita stávajících pracovišť by již nepostačovala. Nová hala umožní, aby opravy vozidel probíhaly rychleji, a tím pádem se vozidla dříve vrátí do provozu sloužit cestujícím. Vzhledem k dispozičnímu řešení budoucí opravárenské haly nebude nutné jednotky při údržbě rozpojovat. Dokončení výstavby je plánováno na leden 2022.

Rozšířený sortiment v ČD Centrech

V reakci na boj s koronavirem připravily České dráhy rozšíření nabídky zboží ve vybraných ČD Centrech. V době uzávěrky tohoto čísla časopisu se připravoval prodej roušek s nanofiltry, dezinfekčních sprejů, dezinfekčních gelů i náhradních nanofiltrů. Výše uvedené produkty pocházejí výhradně od českých firem. Ceny budou začínat na 65 korunách za antibakteriální gel. Rouška s deseti náhradními filtry se bude prodávat za 299 korun. Denzinfekční sprej si pořídíte za 140 korun.

Modernizovaný vůz Bdmtee jezdí na Pardubicku

Od přelomu srpna a září jezdí ve zkušebním provozu s cestujícími prototyp modernizovaného vozu řady Bdmtee na trati Kolín – Pardubice – Česká Třebová. Oproti původní verzi před modernizací je vůz vybavený pohodlnějšími sedačkami s větším prostorem pro nohy cestujících, elektronickým infosystémem, bezdrátovou technologií wi-fi, zásuvkami či vakuovými toaletami. Po dosažení pěti tisíc najetých kilometrů by prototyp měl být zařazen do standardního režimu, a to na stejné trati. Modernizací má projít až 52 vozů této řady.

ČD MINIBAR

Dezinfekční ubrousky pro vaši ochranu

Vzhledem ke zvýšeným hygienickým nárokům na cestování zavedly České dráhy novou službu pro zákazníky, kteří využívají služeb ČD Minibar. Při nákupu občerstvení nebo teplého nápoje zákazníci obdrží jednorázové dezinfekční ubrousky. Toto opatření umožní provedení okamžité očisty rukou před samotnou konzumací.

TIP Z POHODLNÝCH OBCHODŮ NA TRASE

JEDNORÁZOVÉ ROUŠKY NA DOSAH RUKY

Nutnost nosit v této době roušky štve většinu z nás. A snad už každému se v této zvláštní době stalo, že svou roušku někde zapomněl nebo se v tu nejméně vhodnou dobu přetrhla gumička či už rouška nebyla z různých důvodů použitelná. Pokud vás něco takového na cestách překvapí, tak se můžete zastavit v prodejnách PONT to go nebo PONT Market, kde nyní zakoupíte balení tří kusů jednorázových roušek. K dispozici je také praktický antibakteriální gel na cesty. Pohodlné Obchody Na Trase vás ve štychu nenechají.

pont to go WWW.PONTY.CZ

VLAKEM NA VÝLET

www.vlakemnavylet.cz

Říjen je tu a turistická sezona pomalu spěje do finále. Plánovali jste ještě navštívit nějaký hrad nebo zámek? Neotálejte. Na konci měsíce většina z nich zavře své brány. Pokud hledáte inspiraci, kam se vypravit, stáhněte si naši aplikaci Vlakem na výlet. Určitě si vyberete.

NA VLÁČKY

po celý rok

FOTO: KÖNIGREICH DER EISENBAHNEN

Království železnic mají už i ve Vídni

Od srpna má vídeňský Prátr novou atrakci, kterou ocení hlavně rodiny s dětmi a fanoušci světa na kolejích. Jde o sesterskou expozici pražského Království železnic, tedy německy Königreich der Eisenbahnen. V nové energeticky soběstačné budově na adrese Prater 119 objevíte obří kolejiště prezentující model rakouského hlavního města, na kterém se prohání více než 60 vlakových souprav. Na modelovém zpracování Vídně v měřítku H0 (1:87) s rozlohou 270 m² se nachází přes 70 městských dominant, věrných kopií skutečných objektů, stovky dalších domů a tisíce figurek. Každý rok se má kolejiště rozšířit o dalších 200 m². Cílem je vytvořit modelové kolejiště o ploše 1 000 m², na němž se postupně objeví krajinné, historické i průmyslové dominanty všech rakouských spolkových zemí.

Nejbližší železniční stanice: Wien Praterstern

DO MUZEA

po celý rok

FOTO: ARCHIV RUDOLF JELÍNEK A. S.

Za 5D zážitkem s vůní slivovice

Přímo v srdci Prahy na Malé Straně ve zrekonstruovaném domě po herečce Slávce Budínové najdete nové interaktivní muzeum – Muzeum slivovice R. JELÍNEK. Kromě prodejny s kompletním portfoliem značky R. JELÍNEK a stylového baru s atmosférou moderního Valašska vám tu odhalí příběh oblíbeného nápoje – slivovice. Těšit se můžete na zajímavé projekce, reálné exponáty i na nezapomenutelnou 5D show s virtuální realitou. První zastavení expozice je věnováno historii páleničářství ve Vizovicích na Valašsku. Ve druhé části vás obklopí valašské kopečky, sady a louky. Třetí dveře vedou do virtuálního světa, kde se stanete švestkou, a v poslední části se přenesete do výrobních prostor likérky. Čeká vás téměř hodinová prohlídka bez průvodce zakončená ochutnávkou ovocných destilátů a typických valašských jednohubek.

Nejbližší železniční stanice: Praha hl. n. / Praha Masarykovo nádr.

PRO LABUŽNÍKY

každý den

Tip Lukáše Hejlíka

ZDROJ FOTOGRAFIÍ: LUKÁŠ HEJLÍK

Výlet za Járou Cimrmanem zakončete U Čápa

Z někdejšího podnikového střediska v Příchovicích je dnes krásný penzion U Čápa, jehož rekonstrukci má na triku Šimon Caban. Hned vedle stojí rozhledna Maják Járy Cimrmana. Čapí kuchyni má pod palcem Jakub Vencl, mléko a sýry sem dodává paní Vodseďálková, brambory a kysané zelí pan Bělonožník a bylinky rostou ve vlastním skleníku. A boduje i pivo. To sládek Martin Rubáš s jedním z majitelů Vlastimilem Plecháčem vaří tradičním řemeslným způsobem. O podnik se stará také Renata Nosková a šlape jim to tam skvěle. V letní sezoně se tu denně vydá až tři sta obědů, přesto si hotovky drží vysokou laťku a porce jsou horské. Kančí špalek pečený na pivu nebo králičí stehno, paráda! Od tanvaldského nádraží vás k penzionu dovede zelená turistická značka (3,5 km).

Nejbližší železniční stanice: Tanvald

FOTO: LOBKOWICZ COLLECTIONS, O. P. S.

POZOR!

ČD PRO VÁS

Informace mohou být neaktuální. Dostupnost ověřte on-line.

S DĚTMI

17. října 2020

Přijeďte na Dýňování do Nelahozevsi

Tradiční oslavy příchodu podzimu na zámku Nelahozeves, které se ponesou v duchu vyřezávání z dýní a dalších tvůrčích činností, se konají v sobotu 17. října. Lobkowiczké Dýňování bude opět plné skvělé zábavy nejen pro děti. Těšit se můžete na bohatý program, jehož součástí budou divadelní představení, soutěže, tvořivé dílničky a další zábavné aktivity v zámecké zahradě. Samozřejmě nemohou chybět tykve různých tvarů, velikostí a barev, na nichž si můžete ověřit svoji zručnost. Kromě dýňové polévky se budou podávat speciality z grilu a u stánků nakoupíte unikátní ručně vyrobené produkty. V ceně vstupenky jsou zahrnuty i prohlídky zámecké expozice. Při nich se dozvíte, jak vypadal život urozené rodiny v 19. století, a budete mít příležitost spatřit umělecká díla Rubense, Veronese a dalších významných malířů. Aktuální informace o akci a vstupenkách najdete na www.lobkowicz.cz. Až budete přijíždět vlakem do Nelahozevsi, vzpomeňte si na to, že tady někde u trati kdysi postával malý Antonín Dvořák a s obdivem sledoval projíždějící železné oře. Fascinace železnicí vydržela Dvořákovi po celý život. Rodný dům skladatele je jen pár kroků od zastávky Nelahozeves zámek. A jak už její název napovídá, ani k nelahozeveskému zámku to od ní není daleko.

Nejbližší železniční zastávka:
Nelahozeves zámek

NA FESTIVAL

15. až 18. října 2020

FOTO: DUŠAN VONDRA

Praha bude opět pod palbou světel

Poznejte Prahu v novém světle a přijeďte na Signal Festival. Sjednocujícím tématem osmého ročníku, který začne 15. října, je Plan B. Organizátoři se společně s umělci zamýšlí nad tím, co může člověk udělat pro planetu Zemi. Festival představí 15 uměleckých instalací na třech festivalových trasách – Karlín, Staré Město a nově Holešovice. Známé prostředí Průmyslového paláce na holešovickém výstavišti promění velkolepá 3D projekce v nečekaný zážitek. Těšit se můžete i na oblíbený videomapping na kostel sv. Cyrila a Metoděje na Karlínském náměstí. Festivalovou mapu najdete na webových stránkách www.signalfestival.com. Nedílnou součástí akce jsou zvýšená bezpečnostní a hygienická opatření. Na festival se nemusíte bát vyrazit – bude bezpečný.

Nejbližší železniční stanice:
Praha-Holešovice / Praha Masarykovo nádr. / Praha hl. n.

DO PŘÍRODY

po celý rok

FOTO: TOMÁŠ REZEK

Fojteckou přehradu hlídá i vodník

Ještě než začne padat ze stromů listí, vypravte se do přírody užít si barevné tóny podzimu. Vydat se můžete třeba k Fojtecké přehradě, kolem níž vede asi 1,5 kilometru dlouhá stezka. Každou hodinu jezdí z Liberce vlaky, které vás za 12 minut dovezou do Mníšku u Liberce. Od nádraží se dejte po žluté turistické značce přes obec a za železničním přejezdem pokračujte vpravo po chodníku k přehradní hrázi. Přehrada Fojtka byla vybudována v letech 1904 až 1906 v reakci na ničivé povodně, které tuto oblast postihly na konci 19. století. Dnes tato vodní nádrž nejen chrání před záplavami, ale v létě slouží také jako koupaliště. Kromě vody plné ryb uvidíte pod hrází také vodníka, který pomáhá hráznému pečovat o přehradu. Hlad a žízeň zaženete v příjemné restauraci s vyhlídkovou terasou.

Nejbližší železniční stanice:
Mníšek u Liberce

NA KONÍKY

17. října 2020

FOTO: JEZDECKÝ KLUB ACABALLADO, Z. S.

Zámecká jízda sv. Huberta ve Slavkově

Zámek Slavkov-Austerlitz proslul především jako místo, kde bylo 6. prosince 1805 podepsáno příměří mezi Rakouskem a Francií. V barokní rezidenci rodu Kouniců si můžete prohlédnout historické sály s bohatou freskovou a štukovou výzdobou, historické salonky, kde poznáte, jak bydlela šlechta v období od renesance až po 19. století, nebo rozsáhlé zámecké podzemní prostory s poutavou expozicí o hrdelním právu. V sobotu 17. října máte další důvod, proč se na zámek vypravit. V tento víkendový den se totiž koná 13. ročník Zámecké jízdy sv. Huberta ve Slavkově. Svátek koní a elegance začíná ve 13 hodin. Součástí tradičního zakončení jezdecké sezony je požehnání koním a jezdcům nebo skoková soutěž Mini-Maxi. V zámeckém parku se taky uskuteční Halali aneb Hon na lišku.

Nejbližší železniční stanice:
Slavkov u Brna

ROZHOVOR

MARTINA VIKTORIE KOPECKÁ

TEXT: VÁCLAV RUBEŠ
FOTO: JANA KŘIVÁNKOVÁ, JAN CHALOUPKA, ARCHIV M. V. KOPECKÉ

CÍRKEV MÁ ČLOVĚKA DOPROVÁZET, NE HO ŘÍDIT A OMEZOVAT

Víra. Slovo, pod kterým si můžeme představit prakticky cokoli. Přemýšleli jste někdy, co se pod ním opravdu skrývá? Zeptali jste se na to někdy duchovního? Dokázal vám to vysvětlit tak, abyste to pochopili? Uměli byste si představit reklamu na církev? Když má káva svého George Clooneyho, České dráhy Ivana Trojana, kdo by měl propagovat duchovno? Co třeba Martina Viktorie Kopecká...

Dočetl jsem se o vás, že pocházíte z rodiny, která sice náboženství nepraktikuje, ale je založená na základech víry. Jak tomu mám rozumět?
Oba rodiče pracují celý život na záchrance, takže u nás byla teologií urgentní medicína. Náboženstvím tedy byl hodnotový systém, který do značné míry odrážel známé desatero, ale navíc byl rozvětvený do dalších aspektů, které byly definovány samozřejmostí chodit do služby, pomáhat a zachraňovat lidské životy. Nabyla jsem přesvědčení, že pracovní život může být i dobrodružství, protože moji rodiče rozhodně nejsou kancelářské typy.

Ekumenická slavnost ke Dni Země

Přesto jste ale nejprve „naskočila do rychlíku" pracovního nasazení moderního člověka, do značné míry limitovaného konzumním způsobem života.
Potřebovala jsem si vyzkoušet to lákání soudobého životního stylu. Pracovala jsem pro velkou korporátní společnost v kanceláři a neskutečně se těšila, až budeme mít porady, že budu mít vlastní kancelář, byť sdílenou s dalšími mnoha lidmi. Pracovní nasazení bylo nemalé, a navíc jsem dva roky dojížděla do Prahy každý pracovní den. Tak rychle, jak na mne doléhala tíha tohoto způsobu života, mi docházelo, že bez vysoké školy nikdy nezískám ten potřebný nadhled a odstup. A protože pocházím z husitského města Louny, rozhodla jsem se pro studium na Husitské teologické fakultě.

To je docela extrém dospět z práce pro velký korporát k tomu, že se chcete živit službou věřícím...
Však jsem také do této životní etapy vstupovala jako nepopsaný list, do prostředí, ke kterému jsem měla do jisté míry i předsudky. Doma mne nijak nábožensky neformovali, takže jediná modlitba, kterou jsem tehdy znala, byla Andělíčku, můj strážníčku. Když jsem něčemu nerozuměla při výuce, používala jsem taková ta zvolání, která bezděky lidé používají, jako „Ježišmarjá, to se nikdy nenaučím!" a zpočátku mi vůbec nedocházelo, že se to na teologické fakultě vůbec nehodí. Neznala jsem terminologii, takže některé své otázky či myšlenky jsem neuměla pořádně formulovat. Byla jsem takový slon v porcelánu.

Nebála jste se, že se ve víře prostě nenajdete?
Měla jsem jen jedinou obavu. Že mě bude církev svazovat v tom, co chci dělat a jak to chci dělat, že nebudu moci být sama sebou. Ale rychle mi došlo, že tahle obava je úplně zbytečná. Nic a nikdo mi nebrání, abych poznávala, cestovala, diskutovala, ale ani nosila džíny a tričko s Mickey Mousem, dala si dobrý rum. Tím nechci říct, že bych obhajovala lidské poklesky nebo rozporovala čistotu tak, jak ji lidé ve spojení s vírou vnímají. Mluvím o poznávání sama sebe a zjišťování, kam má životní cesta vede. Víra nás nemá svazovat, ale doprovázet. Dokonce si myslím, že víra nás vybízí, abychom neseděli doma, ale poznávali a učili se. Mohu mít ten nejútulnější dvoreček, ale pokud neopustím jeho hranice, nikdy nepoznám opravdové krásy světa.

Pieta k 75. výročí poválečného masakru v Postoloprtech

FOTO: JAN PETRŽILKA

S farářem Zbigniewem Czendlikem v pořadu Uchem jehly

V pořadu Mentální hygiena hovoří o svých dojmech z filmu Zoufalství a naděje.

Nemůže tato vaše interpretace některé věřící rozlítit?
Dostala jsem kdysi e-mail ve smyslu, že bych neměla propagovat tabákové výrobky nebo pití alkoholu, ale to já rozhodně nedělám. Neříkám, že život má být jeden velký mejdan. Myslím si ale, že bychom neměli být zatíženi předsudky. Například proč by nemohla řádová sestra sportovat? Nebo proč by žena nemohla svým přístupem inspirovat a rozvíjet duchovní rovinu ostatních? A právě v tom je podle mne Církev československá husitská od samého počátku odvážná. Vždyť také před 100 lety vznikla z tak trošku rebelského nápadu katolických kněží, kteří chtěli vrátit církev zpět k člověku bez zbytečné byrokracie a zatěžující hierarchie. Chtěli církev čistou, bez zlořádů a kupčení s vlivem, takovou, které porozumí obyčejní lidé a nebudou se jí bát. A této tradice se stále držíme, snažíme se o to, abychom duchovní rovinu člověka rozvíjeli, ne limitovali zákazy a nařízeními. A je na každém z nás, na našem vědomí, svědomí a pokoře, jak se k tomu postavíme.

Když jste se stala farářkou, začali vaši rodiče chodit do kostela? Nebo u vás probíhají domácí mše?
Myslím si, že podobně jako ve vlaku, tak ani v rodině se misie dělat nedá. Neumím si představit, že bych obcházela kupé a ptala se všech cestujících, jestli už znají Pána Ježíše. To by asi hodně rychle vystupovali… U mých rodičů to bylo ještě komplikovanější v tom, že jejich způsob uvažování je hodně racionální. Když děláte práci, ve které jde o životy, není čas na modlitby a rozjímání. Proto mne velmi příjemně překvapilo, jak moji rodiče přijali fakt, že budu studovat teologii a stanu se farářkou. Brali to statečně, chvilku si asi mysleli, že mě to přejde, ale když viděli, jak mne to nadchlo a že jsem se v tom našla, maximálně mne podporovali. Jejich touha poznávat církev přicházela postupně s tím, jak jsem byla i já schopná jim postupně zodpovídat jejich zvídavé dotazy. Tím přestali mít strach z neuchopitelného a neznámého, být ve stresu a díky tomu začali nacházet i další roviny svého duchovního života. A právě to je má největší ambice. Nemám touhu křtít plošně český národ a proměňovat lidi v husity. Mnohem důležitější součástí naší životní cesty je zkoumat naše duchovní roviny a je pak jenom na nás, jakou cestu si vybereme. Já jsem měla kliku v tom, že v první církvi, do které jsem vstoupila, jsem se našla a je to moje doma.

> UŽ SE MI STALO, ŽE SVATEBČANÉ LOSOVALI, KDO BUDE SEDĚT S FARÁŘKOU.

Potkala jste už někoho, u koho jste byla přesvědčená, že by mu návštěva svatostánku pomohla, třeba si utříbit myšlenky?
Spíš se to děje nějak samovolně. Na mně není na první pohled vidět, že jsem kněz, přesto se mi často stává, že si ke mně třeba ve vlaku přisednou lidé a postupně mi vypráví svůj životní příběh. Takže jsem zvyklá, že v lidech vzbuzuji jakousi důvěru, a jsem přesvědčená, že farář by měl být nenápadným božím poslem. Zajímavější ale je, že se často setkávám s lidmi, kteří nikdy nechtěli mít s církví nic společného, přesto ale chtějí znát odpovědi na své otázky. Nedávno mi psal pán z Ostravy, že to probírali s chlapama v hospodě a dospěli k názoru, že jejich tátové byli taky členové Církve československé (husitské), a nikomu to nepřišlo divné. A že o tom přemýšleli, že je to někde v nich a mají touhu se k tomu vrátit. V takových chvílích mě blaží, protože už jen to, že ti lidé o tom přemýšlejí, je výhra.

Stává se vám během bohoslužby, že jste myšlenkami jinde?
Jsem hodně praktický člověk, takže někdy, když už je bohoslužba na konci, ještě rychle přemýšlím, jestli jsem lidem řekla vše, co jsem chtěla, ale třeba i jestli je v modlitebně otevřené víno, abychom na něj mohli farníky pozvat, jestli je zapnutá konvice na kávu. Každou bohoslužbu vnímám jako slavnost a snažím se, aby to tak měli i naši farníci. Takže na přemýšlení o jiných věcech moc času není.

Jako farářka jste se musela potkat s předsudky. Které byly nejkurióznější?
Už se mi stalo, že jsem přijela sloužit pohřeb do jednoho malého krematoria, ale tamní zaměstnanec váhal, zda může věřit tomu, že jsem farářka. V ruce jsem sice držela velkou tašku s talárem a byla jsem důstojně oblečená, ale také jsem byla nalíčená a měla boty s podpatky. Přišlo mi skoro komické, že po mně chtěl služební průkaz faráře. Úsměv-

OČIMA AUTORA

Než jsem se s Martinou Viktorií sešel, zhlédl, poslechl a přečetl jsem si bezpočet rozhovorů a usínal s jejím blogem. Říkal jsem si, že prostě není možné, aby byla ve skutečnosti tak milá, otevřená, všeobjímající. Dokonce mě napadlo, že je to celé jen póza, atraktivní obsah pro její Instagram. A mýlil jsem se, jako už tolikrát v životě. Martina Viktorie odpovídala na mé otázky dříve, než jsem je položil, a pojmenovávala věci, které jsem kolem sebe cítil dlouhodobě levitující. Tohle nemohla zahrát, ani kdyby se sakra (pardon) připravovala. I když jsou pro mě pořád věci mezi nebem a zemí, pár věcí už vím. Například, že mládí není synonymem pro zbrklost, pokora není jen prázdný, nadužívaný výraz politiků a krása nemusí být povrchní. A když se podívám znova a pořádně, uvidím věci jinak. Třeba to, že to se mnou nemusí být tak zlé.

né bylo i to, když jsem začala sloužit svatby a často se mi stávalo, že snoubenci byli starší než já. Obecně jsou lidé spíše překvapeni, když se dozví, že jsem farářkou, jejich reakce jsou různé, například na svatbách občas zaujímám čestné místo v čele stolu vedle snoubenců a jejich rodičů, ale už se mi i stalo, že svatebčané losovali, kdo bude sedět s farářkou.

Ptáte se sama sebe, co je dobro a co zlo?
To je moc hezká otázka. Věříme v dobro, pravdu, krásu a lásku a také ve smrt zla a zlých. Poměrně dlouho jsem váhala, jak si to vyložit, protože jsem neměla pocit, že v mém životě je hmatatelné zlo. Jak bych ho měla identifikovat? Kde je? Postupně jsem dospěla k přesvědčení, že se nám všechno děje dobře. Ano, procházíme těžkými životními kapitolami a mnohem hůře se taková věta říká lidem, kteří trpí smrtelnou nemocí nebo přišli o své dítě, ale ze své zkušenosti, kdy jsem čelila vážným zdravotním problémům, osobnostním i vztahovým krizím, jsem dospěla k názoru, že tohle všechno se děje proto, abychom obstáli v budoucnu. Abychom se naučili vidět a rozumět věcem jinak než předtím. Přirovnávám to ke křesťanské teorii, která říká, že kdybychom svět zastavili v pátek ve čtyři odpoledne, kdy byl Ježíš na kříži mrtvý, celý svět, naše kultura by byla úplně jiná. Nakonec to ale bylo jinak, protože učedníci, ačkoli to už chtěli vzdát a balili si kufry, nakonec vyčkali do nedělního rána. Vyplatilo se to, protože tehdy Ježíš vstal z mrtvých. Oni si prostě počkali na pointu! A abychom smysl našich životů pochopili i my, musíme udělat to samé. Opravdu se to děje i v životě, protože častokrát přicházejí lidé, kteří prodělali rakovinu, rozvod, smrt blízkého a svorně říkají, že proměnili tu krizi v sílu a hloubku života a každou ztrátou získali víc sebe. Někteří dokonce řekli, že v té nejtěžší situaci poznali Boha. A to je chvíle, posvátný prostor, kdy by člověk měl mlčet, protože kdo jsem já, abych hodnotila, jestli tohle nakonec nebylo dobro, a tohle dobro a pocit štěstí, který si třeba právě teď užívám, nakonec nebude vůbec k ničemu?

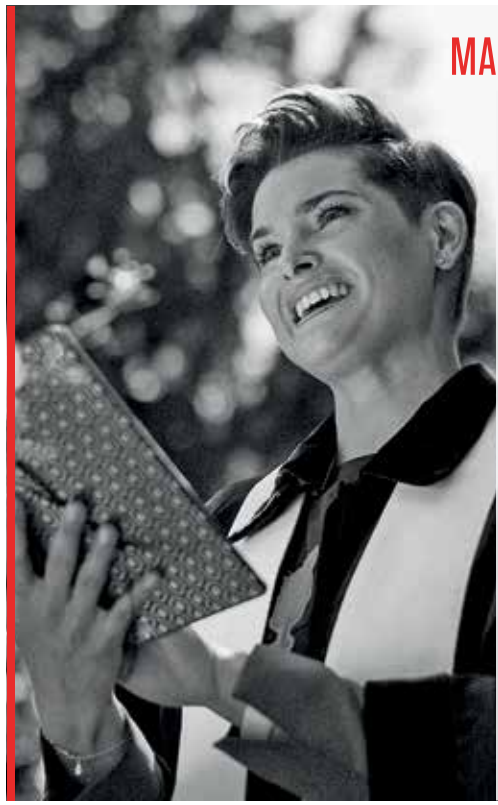

MARTINA VIKTORIE KOPECKÁ (34)

Rodačka z Loun, absolvovala místní víceleté gymnázium a rovnou se vrhla do pracovního nasazení v nadnárodní korporátní firmě. Po třech letech se rozhodla, že se chce dále vzdělávat, a takřka živelně se přihlásila k dálkovému studiu na teologické fakultě. Netknutá křesťanstvím a vírou v cokoli se vypravila koupit si svou první bibli. V roce 2011 přijala křest, podala výpověď v dosavadním zaměstnání a poté přihlášku k dalšímu studiu (psychologie, speciální pedagogika). Po dokončení studia všech vybraných oborů se jejím prvním působištěm stal kostel sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze, kde slouží dodnes, a kromě toho také ve strašnickém svatostánku. Od konce roku 2014 zastupuje Církev československou husitskou ve Světové radě církví (World Council of Churches) a předsedá jednomu z jejích poradních orgánů (ECHOS). Je svobodná a bezdětná, má ráda soudobé teorie o společnosti a kromě toho umí vyčistit okap a opravit bojler, protože na faře je to prostě občas potřeba.

K lidem promlouváte nejen tradičním způsobem, ale také prostřednictvím sociálních sítí. Kde je podle vás nepřekročitelná hranice mezi seriózností, tradičností a konzervativností víry a moderním stylem života a komunikace?
To je otázka, kterou si pokládám dnes a denně. Jsem hodně vizuální člověk, mám ráda obrazy, a proto také používám Instagram. A tak často přemýšlím, jaký snímek si ještě mohu dovolit uveřejnit. Může to být fotka z pláže? Pak si ale říkám, že nechci ukazovat život, který nežiju. Třeba zas a znova já s modlitebními knihami. Řekla bych to tak, že chci, abychom zvali Boha do našeho opravdového života. Zrovna nedávno mi jedna paní říkala, že nejlepší duchovní rozhovory prožívá se svým mužem, když si otevřou lahev vína a povídají si při skleničce. To je přesně ono – posvátná duševní dimenze, není to o nic horší, než když někde klečíte a modlíte se jak vzteklej. Tak si říkám, že prezentuju sebe takovou, jaká jsem. Nepublikuji a priori fotky, které by byly jenom líbivé a neříkaly nic o mém smýšlení. Ta zmiňovaná hranice je tedy relativně tenká, myslím si, že by obsah na sociálních sítích neměl svádět k tomu, aby si lidé mysleli, že dělat faráře je jen samé krásné cestování a další hezké věci. Hluboce věřím v to, že pokud farář lže nebo si na něco hraje, dříve nebo později se to projeví.

VÍRA NÁS VYBÍZÍ, ABYCHOM NESEDĚLI DOMA, ALE POZNÁVALI A UČILI SE.

Je víra pro každého?
O tom jsem přesvědčená. Nebude vypadat u každého stejně, ale důvěra ve smysl života, víra v něco, co nás přesahuje, s tím se, myslím, dokonce rodíme. My jen žijeme v hodně rychlé a rozumové době, která se nechce zabývat paradoxy a bláznivostí víry, která někdy vůbec nezapadá do systému moderního světa, ale přesto může tomu všemu dát nějaký smysl. ■

Festival středoevropského **filmu**

pro náročného diváka

3Kino Fest

Praha

4. – 11. 11. 2020

Kino Atlas

Městská knihovna

www.3kino.cz

25fps.cz · A2LARM · BABYLON · CINEPUR časopis pro moderní cinefily · GO OUT · PRAHA PRAGUE PRAGA PRAG · informuji.cz · KAM vydavatelství · KINOBOX.cz · CityBee · CFD.cz · ČD · Červený koberec · KULTURA 21.cz · Městská část Praha 1 · Městská část Praha 8 · Postilion · PATRIOT · EDICE N · Echo24.cz · FILM A DOBA · FORUM 24 · FULLMOON MUSIC MAGAZINE · Radio Wave Český rozhlas · RADIO 1 94.9 · RealFilm.cz · svět filmu · TOTALFILM

DIVOKÉ DEVADESÁTKY

OBJEKTIVEM JAROSLAVA KUČERY

Nelze se nedojmout i po letech. Dne 22. února 1998 získal český hokejový tým zlatou olympijskou medaili v Naganu, ohromil celý svět a vybojoval nejzářivější úspěch své tehdy devadesátileté historie. Šlo o turnaj století a Češi do něj vstupovali jako outsideři, jako tým, který nemůže být sehraný. Cit a improvizační schopnosti trenéra Ivana Hlinky ale vedly český manšaft přes velmi těžké soupeře až do zlatého finále. Blbá nálada byla během jednoho týdne ta tam a lidem se vracela chuť do života. Byl to ryze český příběh Davida, který zvítězil nad Goliášem, a už navždy bude v kronice země rámován radostí, štěstím, pocitem znovuzískané hrdosti a sebeurčením.

Zlatí hoši

Zimních olympijských her v japonském Naganu se mohli poprvé v historii zúčastnit opravdu ti nejlepší profesionální hokejisti z celého světa, takže z kanadsko-americké NHL přijeli Češi v čele s útočníkem Jaromírem Jágrem a brankářem Dominikem Haškem. Trenérem naší reprezentace byl Ivan Hlinka. Po nejslavnějším vítězství v dějinách českého hokeje čekalo 23. února na Staroměstském náměstí snad 100 tisíc lidí, aby přivítali své hrdiny.

Kdo nezpívá, není Čech

Naši hokejisté se novinářům pochlubili, že v Naganu byla jejich motivační oporou hudba Michala Davida, především pak píseň Pár přátel. Zpěvák se jim za to příznačně odměnil. Na uvítanou v Praze jim pak zahrál novou, vlastní skladbu Správnej tým. Ta se pak přes noc stala obřím hitem.

Bezbřehá radost

Byla to doba, kdy celý národ hltal každou vteřinu přímých přenosů, vysílaných kvůli časovému posunu pozdě v noci nebo velmi časně ráno. Republika pak byla přes den ospalá, ale těšila se na další a další přívaly euforie, hrdosti a vlastenectví.

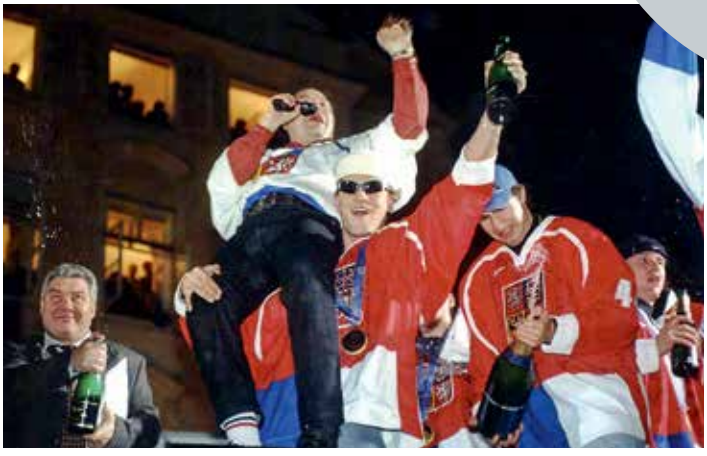

1998
NAGANO

FOTOSOUTĚŽ

Podělte se o vaše vzpomínky! Fotografie obsahově spjaté s konkrétním rokem, ideálně navázané na největší témata daného období, doplněné krátkým vyprávěním (okolnosti pořízení snímku, příběh vztahující se k obsahu fotografie, zobrazení aktéři atd.) nám posílejte elektronicky přes webové rozhraní www.cdprovas.cz (záložka soutěže Divoké devadesátky). Každý uveřejněný snímek bude honorován částkou 600 Kč.

Pro nejbližší čísla magazínu vyhlašujeme následující témata:

č. 11/2020
1999
VSTUPUJEME DO NATO
uzávěrka zaslání 14. října 2020

č. 12/2020
2000
KONEC TISÍCILETÍ
uzávěrka zaslání 11. listopadu 2020

Jiří Veverka

HOREM PÁDEM

Někteří prožívali slavné dny kolem Nagana tak divoce, že ke konci už možná ani nevěděli, co to vlastně slaví. A mrskli sebou přímo na zem. Hlavně že na nás nikdo nemá!

Jiří Veverka

HAŠEK FOR PRESIDENT!

Závěr olympiády na pár dní potlačil blbou náladu. Lidé vstávali před čtvrtou ráno, aby viděli finálové zápasy, a po skončení nadšené davy vyrazily do ulic. Konečně byl důvod něco slavit.

Ladislav Beran

PŘÍPRAVA NA OLYMPIÁDU

Takhle probíhala příprava na Nagano u nás na rybníku. Syn to s kamarády mydlil o sto šest. Když naši hokejisti skutečně vyhráli, byla u nás radost, skoro jako bychom přistáli na Měsíci.

ČD Bike

Služby pro cyklisty

- 75 půjčoven kol ve všech krajích ČR (ve vybraných stanicích k dispozici i elektrokola a koloběžky)
- přeprava a úschova vypůjčených kol zdarma*
- možnost výletů cyklovlaky ČD
- výhodná přeprava vlastních kol, a to i do zahraničí
- v prodeji celodenní jízdenka pro přepravu kola po celé ČR za 99 Kč

* Platí na vybraných tratích a v určených stanicích.

Pojeďte s námi.
www.cd.cz/cdbike

České dráhy
Národní dopravce

CESTOVÁNÍ PO ČR

NÁCHODSKO

Když se podíváte na mapu s hranicemi České republiky, snadno uvidíte největší „výkroj" z našeho území. Jde o důsledek prohrané války s Pruskem, kdy jsme v roce 1742 přišli nejen o téměř celé Slezsko, ale i část tehdejších východních Čech – Kladsko. Město Náchod mělo štěstí, zůstalo „doma". I když prý mělo namále. Až se sem pojedete podívat, nezapomeňte na divokou přírodu Orlických hor nebo tajuplně vyhlížející skály kolem Adršpachu. Při procházce přírodou vám možná přijdou některá místa známá. Však se tu točila řada pohádek a filmů. A není divu.

NAŠE MĚSTA

PŘIJEĎTE DO NÁCHODA

POSEDĚT S JOSEFEM ŠKVORECKÝM

Náchodský zámeček vršku kulatého... Zámek v Náchodě mají dodnes a určitě stojí za prohlídku. Kromě lidové písničky proslavil město také spisovatel Josef Škvorecký. Na slavného rodáka zde nezapomínají. Na náměstí najdete lavičku s jeho sochou v nadživotní velikosti.

TEXT: TOMÁŠ REZEK

Na nádraží v Náchodě natrefíte nejprve na připomínku jiného českého velikána – na stopy Járy Cimrmana. Jak je uvedeno na pamětní desce umístěné na jednom ze sloupů nové střešní konstrukce, otisky bot tu Cimrman zanechal, když se svou polární družinou čekal na vlak do Polska, kterého se nedočkal. Až si užijete pocity nostalgie z této „historické" události, projděte od nádraží kolem kruhového objezdu na Kamenici – do ulice, která byla v roce 1638 jako první ve městě vydlážděna. Není to její jediná zajímavost. Ve třetím poschodí domu č. p. 136 dlouhou dobu bydlela rodina Škvoreckých. Nejde však o rodný dům Josefa Škvoreckého. Autor Zbabělců, Prima sezony nebo Tankového praporu se narodil roku 1924 v bytě v ulici Komenského č. p. 266, kde rodina žila předtím.

FOTO: MUZEUM NÁCHODSKA

Po stopách Dannyho Smiřického

Po pěší zóně Kamenice dojdete až na Masarykovo náměstí, hlavní náchodský rynek, kterému dominuje kostel sv. Vavřince s Adamem a Evou. Tak se přezdívá kostelním věžím s charakteristickými dřevěnými cibulovými báněmi. Kolem svatyně jsou na náměstí rozesety plastiky a mezi nimi i lavička se sochou Josefa Škvoreckého. Ta byla odhalena v roce 2014 u příležitosti spisovatelových nedožitých devadesátých narozenin. Pokud patříte mezi obdivovatele Škvoreckého díla, vyzvedněte si v informačním centru ve Staré radnici brožuru Náchodem Josefa Škvoreckého. Provede vás po místech spojených se slavným náchodským rodákem a jeho alter egem Dannym Smiřickým. Na náměstí určitě navštivte i Muzeum Náchodska. Jeho expozice o dějinách města a regionu vám nabídne řadu faktů a zajímavostí.

FOTO: ARCHIV MĚSTA NÁCHOD

VLAKEM DO NÁCHODA

Ať už se chystáte na výlet do Náchoda odkudkoli, nejvýhodnější vlakové spojení si snadno vyhledáte na www.cd.cz nebo v bezplatné mobilní aplikaci Můj vlak. Za zajímavostmi Náchoda a jeho okolí se můžete od vlaku vydat v sedle bicyklu. Do konce října si lze na náchodském nádraží každý den půjčit jízdní kolo. Doporučujeme však rezervaci předem. Kontakty, ceník a podmínky zápůjčky v půjčovnách ČD Bike najdete na www.cd.cz/cdbike.

FOTO: ARCHIV MĚSTA NÁCHOD

FOTO: © DARIUSZ EGGERTIDREAMSTIME.COM

Prohlídka zámku z detektivky

Možná vám Masarykovo náměstí bude povědomé. V Náchodě se natáčela často reprízovaná kriminálka Případ mrtvých spolužáků z roku 1976 s řadou hvězdných herců včetně Eduarda Cupáka nebo Karoliny Sluněčkové. V mnoha scénách se objevuje náchodský hotel U Beránka a taky zámek, jehož terasy se ve filmu staly místem činu. Na prohlídku zámku si vyhraďte alespoň dvě hodiny. Průvodce vás provede bohatě zařízenými reprezentačními pokoji, salony druhého patra s malovanými trámovými stropy nebo bývalými hostinskými pokoji, jejichž vybavení připomíná poslední šlechtické majitele z rodu Schaumburg-Lippe. Zámeckou atrakcí jsou dva hnědí medvědi Ludvík a Dáša, kteří obývají bývalý hradní příkop, z něhož se tak stal největší medvědinec v Čechách.

K bunkrům nebo až do Polska

Obuli jste na výlet toulavé boty? U náchodského nádraží najdete rozcestník turistických tras. Po červené se můžete vydat na túru ke tři kilometry vzdálené Jiráskově turistické chatě a odtud pak do údolí Peklo se stylovou výletní restaurací – Bartoňovou útulnou (2,5 km). Vlakem je možné také popojet na zastávku Náchod-Běloves, nedaleko níž se nachází pěchotní srub Voda. Ten je východiskem naučné stezky po opevnění z let 1936 až 1938. Ani přes hranice do Polska to není daleko. Od náchodského nádraží jezdí autobusy do městečka Kudowa-Zdrój. V autobusové lince dopravce CDS Náchod lze cestovat i na regionální síťové jízdenky Českých drah – na Celodenní jízdenku + Polsko region Královéhradecký (279 Kč) a Skupinovou víkendovou jízdenku + Polsko region Královéhradecký (359 Kč). ■

OČIMA RODÁKA

Můj vztah k Náchodu je klíčový. Je to město, ve kterém jsem se narodil a od narození žiju a především tvořím. Drtivou většinu filmů, na kterých jsem pracoval, jsem současně nějakým způsobem s Náchodem spojil. Točil jsem je zde, případně i uspořádal premiéru nebo nějakou jinou akci. Asi proto neudiví, že tady trávím prakticky každý den a je mi tu dobře. Navíc za posledních deset let se Náchod opravdu velmi změnil. A to k lepšímu. V čele města je starosta, takový buldok, který opravdu posouvá město dopředu. Nové nádraží, znovu otevřené součásti lázní či nové ulice. A blíží se konečně i obchvat kolem města!

Takže milí návštěvníci, zajeďte se podívat na zdejší zámek, opevnění Březinka či Dobrošov, určitě nevynechejte hlavní náměstí a restauraci U Beránka. Turistům doporučuji trasu přes Ostrovy do Pekla. Stojí za tu námahu.

Když se ohlédnu za svým životem, všechny zajímavé zážitky jsou vlastně spojené s Náchodem. První procházky s rodiči, první lásky, první film i početí prvního dítěte. Náchod je zkrátka město mého srdce.

V ČELE MĚSTA JE STAROSTA, TAKOVÝ BULDOK, KTERÝ OPRAVDU POSOUVÁ MĚSTO DOPŘEDU. NOVÉ NÁDRAŽÍ, ZNOVU OTEVŘENÉ SOUČÁSTI LÁZNÍ ČI NOVÉ ULICE.

Tomáš Magnusek

Herec, režisér, scenárista a producent Tomáš Magnusek se do povědomí lidí zapsal především sérií filmů Bastardi. Zahrál si ve všech třech snímcích, ten poslední i režíroval a na příští rok plánuje dokonce čtvrté pokračování. Jako herce jste ho mohli vidět například ve filmech Modelky s.r.o. nebo Kameňák 4. Objevuje se i na televizní obrazovce, třeba v seriálech Kriminálka Anděl, Helena, Krejzovi nebo Ohnivý kuře. Z jeho práce režiséra můžeme jmenovat dokumentární cyklus Stopy života nebo rodinnou ságu Čechovi, kterou ambiciózně přirovnal k legendárnímu americkému seriálu Dallas. Původním povoláním je učitel.

ROZHLÉDNI SE PO KRAJI

ČLOVĚČE, ROZHLÉDNI SE KOLEM SEBE

Ne, ještě jsem se z pravidelného putování po rozhlednách a místech s dobrým výhledem nezbláznil, byť by tomu titulek mohl napovídat. To jsem si jen vypůjčil název naučné stezky propojující obce Velké Poříčí a Hronov, na které se nachází rozhledna Na Signálu.

TEXT A FOTO: MICHAL MÁLEK

Výška:	499 m n. m.
Výhled:	Ostaš, Broumovské stěny, Javoří hory, Jestřebí hory, Krkonoše, Orlické hory
Vrchol:	kopec s rozhlednou a zbytky opevnění
Nejbližší žst.:	Velké Poříčí
Výstup:	snadný

Na Kladské pomezí se na těchto stránkách nevydáváme poprvé. Kopcovitá krajina u polských hranic je pro vyhlídky do kraje vskutku jako stvořená a není divu, že kromě zbytků vojenského opevnění je posetá i množstvím rozhleden. Městu Náchod, které je pomyslným centrem Kladského pomezí, je nejblíže již navštívený Dobrošov. A protože se nechci opakovat, padla má volba tentokrát na šest let starou rozhlednu na kopci Signál.

Samotná stavba patří mezi takové, které nenadchnou ani neurazí, v každém případě velmi dobře poslouží zamýšlenému účelu. Rozhledna kombinující dřevěnou konstrukci s kovovým točitým schodištěm je přístupná bez omezení a celoročně, což vždy vnímám jako příjemný bonus umožňující svobodné plánování cesty bez ohledu na otevírací dobu. Její výstavba byla spojená s projektem Místa plná rozhledů v Euroregionu Glacensis, který si vytyčil za cíl rekonstrukci vyhlídkových míst a rozhleden stejně jako výstavbu těch nových, a to jak u nás, tak

VÝŠKOVÝ PROFIL

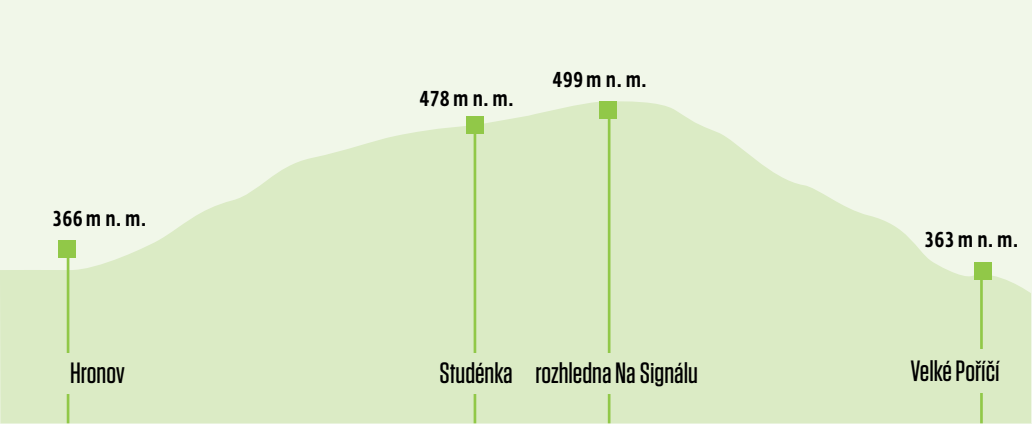

SPOJENÍ DO VELKÉHO POŘÍČÍ

Z Prahy
rychlíkem s přestupem ve Starkoči

Z Liberce
rychlíkem s přestupem v Jaroměři a Starkoči

Z Brna
rychlíkem s přestupem v Chocni

u polských sousedů. Celkem je těchto míst osm a svého času bylo možné po navštívení alespoň šesti z nich získat limitovanou sérii turistických známek. Kdo našel ve sbírání dřevěných koleček s motivy turistických cílů zalíbení, má samozřejmě možnost získat i dnes standardní známku s rozhlednou. V případě Signálu je jen potřeba sejít do nedaleké obce Horní Radechová.

Nejrychlejší cesta k rozhledně vede od železniční zastávky Velké Poříčí. Kromě rozhledny je na vrcholku Signálu pro případ náhlé únavy či dešťové přeháňky i altánek. Nechybí ani pozůstatky československého opevnění v podobě dvou pěchotních srubů, nezbytná to součást krajiny Kladského pomezí. I v jejich blízkosti se návštěvníkům naskýtá pěkné panorama východních Krkonoš s dominantní Černou horou. Z vlastní rozhledny jej pak doplňuje pohled na Javoří hory, Broumovské stěny i polské Góry Stolowe a samozřejmě i Orlické hory. Za blízkým lesem pak prosvítá i město Hronov, kam v trase červeně značené Jiráskovy cesty pokračuje v úvodu zmíněná naučná stezka.

Komu by krátká procházka mezi dvěma vlakovými zastávkami byla málo, může po prohlídce rodiště Aloise Jiráska pokračovat dále do rodiště neméně slavné stavebnice Merkur – Police nad Metují, nebo až ke skalním vyhlídkám Broumovských stěn. Takové rozhlížení se kolem sebe už je pak ale záležitost na víc než jeden den. ■

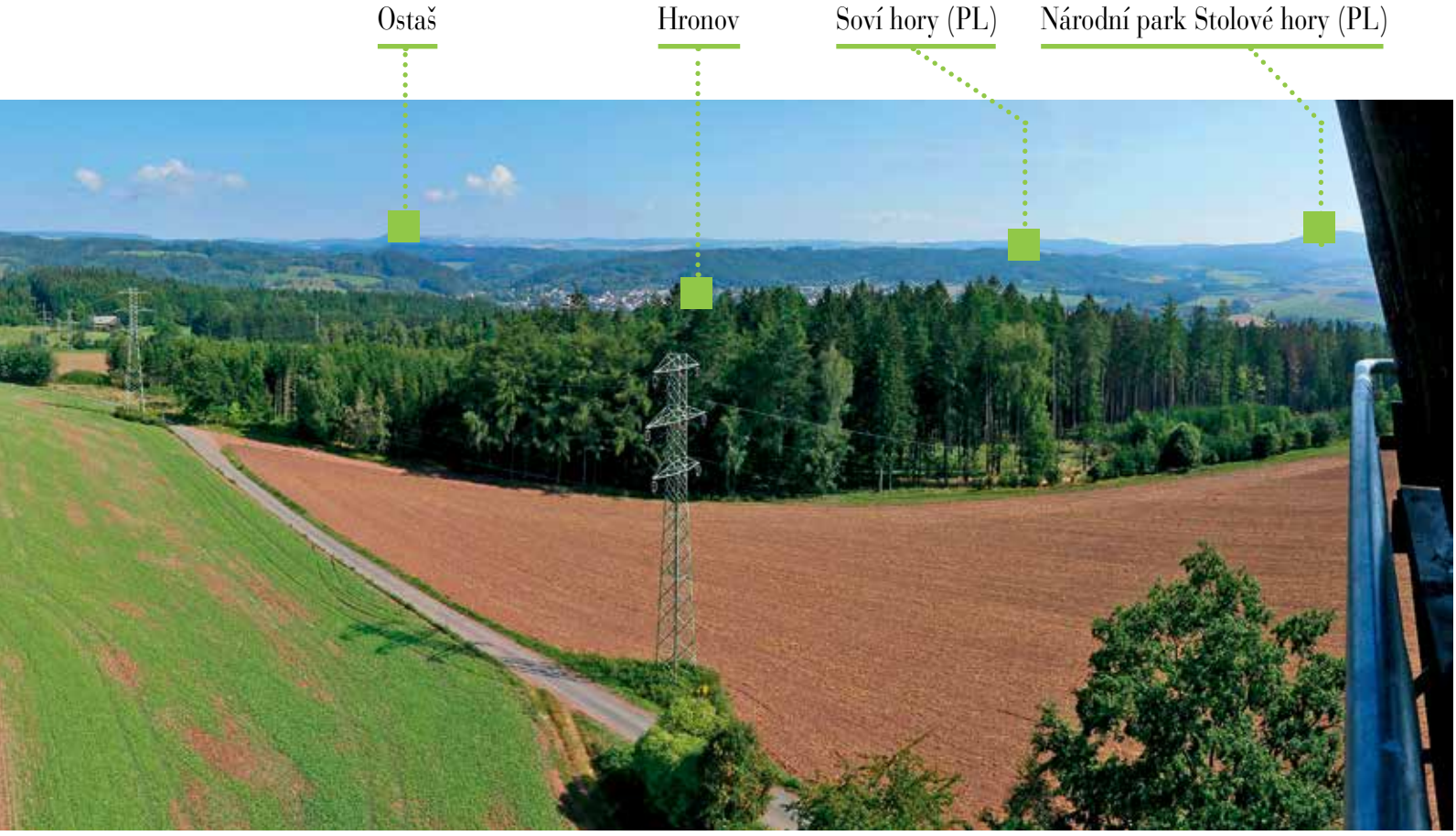

POZNEJ ČESKO PĚŠKY

PODÉL ŘÍČKY METUJE DO OBNOVENÝCH LÁZNÍ

Lesy, pastviny, umění Dušana Jurkoviče, nově obnovené lázně i výhledy na naše nejvyšší hory. To všechno vás čeká na cestách Náchodskem, v krajině, jíž putoval nejen Alois Jirásek, ale i zdejší rodáci jako Josef Škvorecký či Luba Skořepová.

TEXT A FOTO: TOMÁŠ MALEČEK

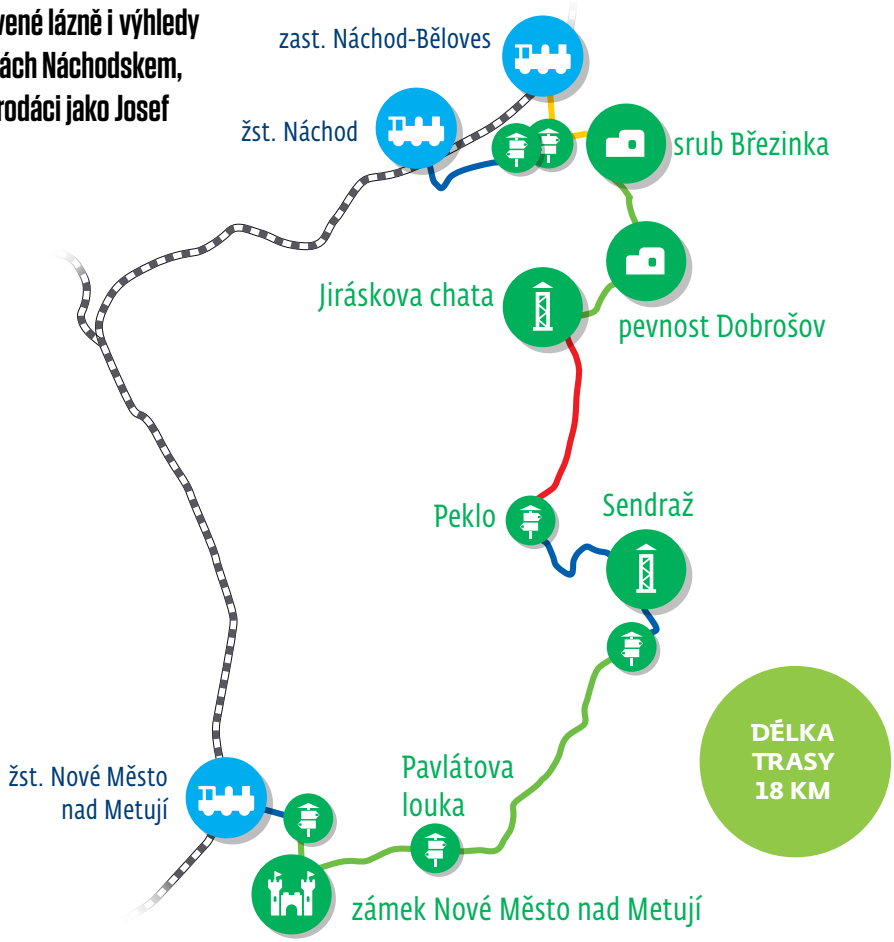

Start výletu je tentokrát v Novém Městě nad Metují, kam nás doveze každou druhou hodinu spěšný vlak z Chocně. Ta leží zhruba v polovině jízdy z Prahy i z Brna. Z města s velkým M, které si zachovalo renesanční půdorys a většinu renesančních domů, se vydáme po zelené značce Libchyňským údolím. Stezka několikrát překoná Libchyňský potok, který se tu a tam promění v dravou bystřinu s menšími splavy. Po necelých šesti kilometrech dojdeme do vesnice Sendraž. Kdo by chtěl ušetřit síly, může si tuto první část výletu ulehčit využitím autobusové linky z Nového Města nad Metují. Odtud je už ale nutno opravdu jít po svých.

Rozhledna Sendraž

Modrá značka vede zprvu vesnicí, následně po louce, aby se zanedlouho ponořila do hlubokého lesa, v němž už pozornější turista spatří jakýsi telekomunikační sloup. Když přistoupí blíže, zjistí, že to není obyčejný sloup, ale rozhledna. A pořádně vysoká. Po 145 schodech vystoupáme do výšky 668 metrů nad mořem, odkud se

Cestou na Sendraž

Rozhledna Sendraž

Bartoňova útulna v Pekle

Socha čerta od Dušana Šmída

Srub Březinka

Odpočinková zóna v Bělovsi

otevírá mimořádný výhled. Na první pohled bezesporu zaujme vodní nádrž Rozkoš u České Skalice, vidět jsou ale i Orlické hory, Zvičina, Jestřebí hory, Krkonoše a za příznivých podmínek i Ještěd. Severovýchodně lze spatřit stolovou horu Ostaš na Broumovsku a polskou Velkou Hejšovinu. Rozhledna byla otevřena před jedenácti lety, aby nahradila svou předchůdkyni zbudovanou na přelomu 19. a 20. století. Původní dřevěná rozhledna na Sendraži vydržela pouze do padesátých let minulého století.

Odpočinek v Pekle

Peklo by mělo být v podzemí, to ví i malé dítě. Cesta ze Sendraže do Pekla sice nevede pod zem, nicméně po modré značce klesneme na necelých třech kilometrech o téměř 300 metrů. Sevřené místo v údolí na soutoku Metuje a Olešenky vybízelo k výletování odpradávna. Dnes je Peklo významnou křižovatkou turistických cest, jíž vévodí bývalý mlýn Pekelec pravděpodobně z 16. století, který byl v letech 1909–1912 přestavěn Dušanem Jurkovičem na výletní restauraci s názvem Bartoňova útulna. Leckterého návštěvníka zaujme ještě dříve, než pohlédne na roubenou restauraci, skulptura čerta od řezbáře Dušana Šmída.

Nahoru a dolů kolem pevností

Z Pekla se vydáme po červené značce na vrchol Dobrošov. Stojí přibližně ve stejné výšce jako Sendraž. Nezbývá tedy než to, co jsme sešli, opět vystoupat. Cestou se znovu začnou otevírat výhledy, tentokrát zejména severním směrem. Odměnou pak bude výstup na rozhlednu, která je součástí Jiráskovy chaty na Dobrošově. I tu má na kontě architekt Dušan Jurkovič. Je ale o deset let mladší než Bartoňova útulna, neboť její výstavbu přerušila první světová válka. K nedaleké vsi Dobrošov přiléhá na první pohled viditelná soustava opevnění v čele s dělostřeleckou tvrzí o rozloze dvaceti hektarů. Ta vznikla jako součást pohraničního opevnění v letech 1937–1938, i když se ji tehdy podařilo postavit jen z poloviny. V současnosti je bohužel z důvodu rozsáhlé rekonstrukce nepřístupná. Návštěvníkům se má opět otevřít v příštím roce.

Z Dobrošova už budeme jen klesat. Zelená značka prochází kolem řady řopíků i podél zrekonstruovaného dělostřeleckého srubu N-S 82 Březinka. Od většiny ostatních se liší tím, že byl v roce 1938 kompletně stavebně dokončen a také plně vyzbrojen. Interiér má vybavený tankovým dělem, kulomety, pozorovací technikou i ubikacemi pro mužstvo.

Léčivé prameny v Bělovsi

Po čtyřech kilometrech dojdeme do Bělovsi, dnes místní části Náchoda. V Bělovsi byly před 202 lety založeny lázně zaměřující se na léčbu srdce a cév, ischiasu, zažívání i jaterních a ledvinových chorob. Pamětníci si jistě vzpomenou na běloveskou kyselku Ida, jíž se v 60. letech minulého století stáčelo až 12 milionů lahví ročně. Provoz lázní však před více než dvaceti lety skončil a budovy začaly chátrat.

Po téměř čtvrt století se však loni lázeňství do Bělovsi vrátilo. Nikoli do centrální části, ale do tzv. Malých lázní. Ty byly původně založeny u pramenu František, ze kterého se čerpal pramen Hedva. Za zlatou éru Malých lázní lze považovat konec 19. století. V důsledku opakujících se povodní v nich provoz skončil za první republiky. Pramen Hedva byl zaslepen a František zasypán. Změna přišla v loňském roce. V areálu lázeňské vily Komenský vznikla odpočinková zóna s kolonádou a třinácti pítky. Léčivá voda je nyní čerpána ze zdrojů Běla a Jan. V přízemí vily zve k návštěvě kavárna, v prvním patře najdete informační centrum a malý sál s expozicí. Návštěvníky všech generací pravděpodobně nejvíce potěší klidová odpočinková zóna s „koupadly“ k ochlazení nohou a pěti dřevěnými opalovacími lehátky.

Přímo v Bělovsi můžeme nasednout do vlaku, zastavují tu ale jen „couráky“. K nástupu na spěšný vlak směrem do Chocně je třeba dojít na nádraží v centru Náchoda, které je vzdálené pouhé dva kilometry. ■

VLAKEM DO NOVÉHO MĚSTA NAD METUJÍ

Z Prahy
rychlíkem s přestupem v Chocni na spěšný vlak

Z Brna
rychlíkem s přestupem v Chocni na spěšný vlak

Z Hradce Králové
osobním vlakem s přestupem v Týništi nad Orlicí na osobní nebo spěšný vlak

A DOMA TO ZNÁTE? www.nacestu.cz NaCestu
Rubrika vzniká ve spolupráci s časopisem NaCestu.

PŘÍBĚHY ZAJÍMAVÝCH STAVEB

TEXT: PETRA MIŠKEJOVÁ, STANISLAV SCHNEEWEIS
FOTO: ARCHIV SBÍRKY STAVBA ČTVRTSTOLETÍ, BOYS PLAY NICE

DOKONALÝ SOULAD V DOBRUŠCE

Z historického centra Dobrušky vede starobylá lipová alej. Dostanete se po ní k tamnímu hřbitovu a kostelíku svatého Ducha. V obecnou známost vešla především zásluhou televizního seriálu F. L. Věk. Tato cesta může posloužit jako symbolika života, který vede od narození ke smrti, či jako příklad souladu, smíření a pokoje, jenž provází člověka na jeho pouti životem k jeho konci. Krajina s kostelíkem se proto stala výchozím bodem úvah architektů, když realizace výstavby nové smuteční síně už nesnesla další odklad.

Záměr pustit se do stavby, která bude nejen důstojným místem posledního rozloučení, ale také citlivou a precizní architekturou, byl v danou chvíli a na daném místě hodně odvážný. Projevilo se to už při jeho prosazování, když na zastupitelstvu města prošel o jediný hlas. Ale jen díky tomu vyrostla na místě, kde původně stával domek známé místní postavy pana Ungráda, hrobníka, jehož potomci živnost převzali a podnes tu provozují pohřební služby, stavba splývající s krajinou a respektující její ráz včetně dominantního postavení kostelíku na návrší, jenž je také významnou kulturní památkou.

Kužel světla v ploché střeše

Objem smuteční síně je celý zbudován z pískovcového zdiva, na které nasedá prosklený pás ukončený římsou s dřevěným obložením ploché střechy. Na východní straně je prolomený svislým proskleným pásem, který se zařezává i do části půdorysu ploché střechy a kopíruje pod ním umístěný katafalk. Tato prosklená část střechy je jediným kuželem světla nad ním. V sále je dostatek prostoru pro stojící a padesát sedících pozůstalých. Intimitu hudebníkům zajišťuje dřevěný rošt z jasanu, který je jedním z dominantních prvků interiéru.

Obvod sálu tvoří technologická část s chladicími boxy a místnosti pro personál. Zásluhou moderního technologického vybavení síně (včetně zvedací plošiny) je možné, aby celý obřad pohodlně obstarala i jediná osoba. Přitom celý provoz pro hosty, návštěvníky hřbitova i obsluhu se odehrává v jedné výškové úrovni a je zcela bezbariérový.

Klasické šindele

Vskutku unikátní je fasáda horní vrstvy smuteční síně, ve které se zrcadlí slavný kostelík. Skutečností totiž je, že nejlepší čeští šindeláři, pánové Čábelka a Věříš, zde v době výstavby smuteční síně právě rekonstruovali báni kostela a podařilo se je přesvědčit, aby přijali i tuto zakázku v její nejvyšší linii. Klasické šindele, ať už modřínové, nebo smrkové, neodmyslitelně patří na naše chalupy, kostely a další lidovou architekturu. Vzhledově se nedají ničím nahradit. Žádná jiná krytina nevytváří tak pěknou a živou střechu. Jsou rozšířené po celých Čechách i na Moravě, stejně jako v dalších státech východní Evropy.

S výstavbou nové síně ale došlo také na úpravu bezprostředního okolí včetně vybudování parkoviště a oplocení opukovou zdí. Možná také proto dokončenou stavbu veřejnost nakonec přijala velmi pozitivně a ta se dnes stala nedílnou a důležitou součástí společenského života v sedmitisícovém městě. ■

Projekt Stavba čtvrtstoletí, to je sbírka stavitelství novodobé republiky, která vám i v roce 2020 přináší poutavé příběhy. Po celé září prezentovala nejlepší stavby Česka na výstavě v Olomouci. Těšíme se na další její zastávky! www.stavbactvrtstoleti.cz

MIVI TOTAL
FAMILY
Vždy Vás zajímalo,
ARCTIC ROOT
JAKÝ MŮŽE BÝT PODZIM BEZ NEMOCI?
DÍKY VITAWELL.CZ TO KONEČNĚ MŮŽETE ZJISTIT!
PODPOŘTE VLASTNÍ ZDRAVÍ I ZDRAVÍ VAŠICH BLÍZKÝCH I NA PODZIM.
PRÉMIOVÉ VITAMÍNY A DOPLŇKY STRAVY PRO CELOU RODINU.
Všechny naše produkty teď mimořádně se slevou*
25% do 15. listopadu!
Promokód:
CDPROVAS
VITAWELL.CZ
ESKIMO-3 Kids
PODÍVEJTE SE NA NÁŠ ESHOP A NAKUPUJTE TEĎ VÝHODNĚJI!
WWW.VITAWELL.CZ • +420 776 151 588 • INFO@VITAWELL.CZ
*Kupon se vztahuje na 25% slevu na všechny produkty v našem eshopu a je platný do 15.11.2020. Slevový kupon neplatí na balíčky!

ČD Taxi

Pohodlně na vlak i z nádraží **za zvýhodněnou cenu** pro zákazníky ČD

- stanoviště ČD Taxi vždy v blízkosti nádraží
- k dispozici ve vybraných železničních stanicích
- objednávejte nonstop na bezplatné lince **800 252 252** s uvedením hesla **„ČD Taxi“**

Pojeďte s námi.
www.cd.cz/cdtaxi

České dráhy
Národní dopravce

TEXT: PROKOP TOMEK
FOTO: VOJENSKÝ HISTORICKÝ ARCHIV

VE VOJENSKÝCH SLUŽBÁCH PRO STRANU A VLÁDU

Od konce druhé světové války klesal význam železnice ve vojenství ve prospěch automobilové dopravy. Přesto zůstala dráha až do roku 1989 pevným článkem dopravního vojenského systému.

Železniční vojsko při rekonstrukci trati

Železnice představovala pro armádu nejvhodnější způsob přepravy zejména na velké vzdálenosti. Kromě relativní rychlosti a hospodárnosti byla výhodou i vysoká nosnost. Prakticky všechny posádky a sklady měly napojení vlečkami s železničním systémem. Hustá síť umožňovala vyvážení a převoz zásob ze skladů do určených prostorů k vojskům. Každé vojenské letiště mělo vlečku pro přepravu pohonných hmot železničními cisternami. Ještě v roce 2013 obhospodařoval Vojenský vlečkový úřad dvacet vojenských vleček, desítky železničních vozů a lokomotiv. Provozoval na vlečkách železniční dopravu, zejména leteckých pohonných hmot, a vyvážení logistického zabezpečení jednotek Armády ČR.

Nácvik střežení vojenského transportu s pomocí důmyslné pomůcky

Transporty techniky

Kromě zásob se ve velké míře přepravovala těžká vojenská obrněná pásová technika na velké vzdálenosti mezi vojenskými posádkami a výcvikovými prostory. Velká cvičiště Hradiště-Doupov, Ralsko a Libavá v osmdesátých letech spojovala takzvaná tanková cesta. Přesuny po vlastní ose ale znamenaly především neustálé mnohamilionové škody na silnicích i obrovskou spotřebu pohonných hmot. Například motor tanku T-55 spálil 400 litrů na 100 kilometrů. A noční železniční přesuny přece jen vyvolávaly menší pozornost než přesuny po silnici. Až do současnosti se část cvičících jednotek Armády ČR a zahraničních armád převáží do vojenských výcvikových prostorů Hradiště a Libavá po železnici.

Přesuny vojáků na cvičení

Za pozornost rozhodně stojí pravidelné každoroční přepravy tisíců vojáků a utajované techniky železničními transporty na ostré střelby do Sovětského svazu. Na malém území Československa jednoduše některé druhy zbraní bezpečně vyzkoušet nešlo. Na střelby se tak přepravovaly celé protiletadlové útvary, vyzbrojené sovětskými raketami Dvina, Něva či Volchov. Tyto útvary směřovaly již od šedesátých let do prostoru Ašuluk v Astracháňské oblasti Sovětského svazu. Vojáci zhruba týden cestovali lůžkovými vozy a technika se vezla na nákladních vozech. Každý protiletadlový raketový oddíl vyjel na ostré střelby zhruba jednou za čtyři roky.

Operačně taktické rakety (země – země) s doletem několika set kilometrů se zase zkušebně vypouštěly na polygonu Kapustin Jar východně od Volgogradu. K přepravě jedné ze tří raketových brigád Československé lidové armády bylo třeba pěti až sedmi transportů. Vyjížděly za přísného utajení ze stanic Velká Bystřice, Holoubkov, Hořovice nebo Zdice. Přeprava trvala také zhruba týden včetně přeložení techniky na sovětské vagony v Čierné nad Tisou nebo Mukačevě. Během převozu na československém území se pro zmatení nepřítele záměrně měnily rozpisy naložení, čísla transportů i grafikony. V letech 1962–1989 tak cestovali každý rok vojáci jedné z raketových brigád.

Naopak do Československa směřovala po železnici vojska jiných států Varšavské smlouvy, zpravidla na velká spojenecká cvičení. Například cvičení Vltava, největšího v historii Československa, se v září 1966 v jižních Čechách a na jižní Moravě účastnilo

Na vojnu a z vojny se jezdilo vlakem. A hlavně bujaře.

Armáda pomáhala při mimořádných událostech, zde například při likvidaci železničního neštěstí v roce 1989.

92 572 vojáků a s nimi i desítky tisíc kusů vojenské techniky. Ze zahraničí dorazilo 12 108 vojáků Německé demokratické republiky, Maďarska a Sovětského svazu.

Říjen a duben plný branců

Po kolejích necestovaly jen náklady. Právě v říjnu bychom si mohli připomenout tradiční cesty branců na vojnu a propuštěnců z vojenské služby. Nejen říjen, ale i duben byly tradičními měsíci zvýšeného množství výtržností, násilí a vandalismu, zpravidla pod vlivem alkoholu. Železničáři i Sbor ozbrojené ochrany železnic a Veřejná bezpečnost postupovaly již vzhledem k vysokému počtu desetitisíců rozjařených mladíků relativně benevolentně. Výtržnosti také neměly politický charakter a vznikaly spontánně.

Například podle informace náčelníka Hlavní politické správy armády generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ Gustávu Husákovi značná část odvedenců dubnového termínu v roce 1987 cestovala již z místa bydliště opilá a chovala se neukázněně. Na 600 osob dostalo pokuty ve výši téměř 22 000 Kčs! Nelibost Hlavní politické správy vyvolala na jaře 1982 syrová reportáž týdeníku Mladý svět „Horror na kolejích" o alkoholu, výtržnictví a vandalismu spojených každého půl roku s cestou branců na vojnu. Ještě více problémů bylo s odjezdy vojáků do zálohy. Pro napadení veřejného činitele a výtržnictví bylo v září 1985 předáno třináct osob dokonce k trestnímu stíhání. Z přepravy na železnici bylo vyloučeno pro opilost a výtržnost třicet čerstvých civilistů. Ve dvou případech došlo ke zpoždění rychlíku a 323 mladíků dostalo pokuty ve výši 16 640 Kčs.

Válečné úkoly a plány

Ještě v roce 1951 byly do operační směrnice armády pro obranu země zařazeny bojové úkoly pro dva oddíly obrněných vlaků z Milovic. V dalším plánu z roku 1957 však pro železnici zbývala již jen přeprava vojska a materiálu. V případě války tedy měla železniční doprava poskytovat podpůrné zásobování velkými objemy pohonných hmot, munice a dalších zásob. Přesuny vojsk se měly realizovat kombinovaně. Železnice by sloužila k převážení pásové techniky a těžkého materiálu některých divizí na vzdálenost více než sto kilometrů. Pro útočnou operaci byla ještě koncem padesátých let vojska zajištěna automobilním transportem jen z padesáti až osmdesáti procent a někdy i méně. A už v té době se také předpokládala přeprava četných transportů sovětské armády druhého sledu od východu. Příslušníci vojenské dopravy měli pro případ mobilizace zajištěny pracovní prostory v řadě železničních uzlů. Raněné zase měly odvážet z nemocničních základen zdravotnické vlaky. Železniční přeprava udržela své pevné místo i v posledním válečném plánu z roku 1989.

Rekonstrukci tratí za vojsky v době války mělo mít na starosti především Železniční vojsko. Tato součást armády podléhající zcela neobvykle Federálnímu ministerstvu dopravy v době míru vykonávala v rámci svého výcviku mnoho cenných služeb při rekonstrukcích tratí i mostů pro civilní železniční síť. ■

ZÁHADY NA DOSAH RUKY

S ARNOŠTEM VAŠÍČKEM
FOTO: ARCHIV AUTORA

RELIKVIE S PUNCEM ZÁZRAKU

MYSTERIA BROUMOVSKÉHO KLÁŠTERA

Na nejvyšším místě skalního ostrohu nad řekou Stěnavou se rozkládá majestátní komplex mohutných budov. Už na první pohled je zřejmé, proč tady husité neuspěli. Do bezpečí se tu uchýlil i břevnovský opat Mikuláš, poté co bylo jeho domovské sídlo v květnu roku 1420 vypáleno. Spolu s několika řeholními bratry přivezl řadu cenných předmětů. A taky Kodex Gigas – Ďáblovu bibli.

V roce 1999 byla v klášterním kostele svatého Vojtěcha nalezena unikátní kopie Turínského plátna z roku 1651. K dřevěné skříňce byla přiložena průvodní listina, ze které vyplývá, že plátno daroval turínský arcibiskup Julius Caesar Bergiria opatu u svatého Mikuláše na Starém Městě pražském, pozdějšímu pražskému arcibiskupovi Matoušovi Ferdinandovi Sobkovi z Bílenberka. Ten ho za svého života věnoval broumovskému klášteru. V dokumentu je uvedeno, že kopie byla při slavnostním obřadu dotýkána s originálem a vyjmenovává slavné účastníky ceremonie.

Ohnivzdorné roucho

Turínské plátno je bezesporu jednou z největších záhad světa. V rozměrném kusu látky, do níž byl po své smrti na kříži údajně zahalen Ježíš Kristus, se doposud neobjasněným způsobem otiskl negativní obraz jeho tváře a také zřetelné stopy předních i zadních partií lidského těla se znaky mučení včetně ukřižování. Ponechejme stranou letité dohady o pravosti a možných příčinách vzniku obrazu na plátně a připomeňme několik skutečně neuvěřitelných událostí z historie této relikvie.

V roce 1532 se nacházela v savojské rezidenci ve francouzském Chambery. Dne 4. prosince zámecká kaple vyhořela do základů. Relikviář uvíznul uprostřed plamenů. Nesnesitelný žár dokonce roztavil i stříbrnou schránu, přesto plátno nakonec vyvázlo jen s nepatrným poškozením. Po krátkém pobytu v Nice a na několika dalších místech bylo pohřební roucho na sklonku 16. století slavnostně přeneseno do Turína. Neznámý pachatel se jej zde v roce 1972 pokusil zničit ohněm. Škody byly značné, ale plátno zůstalo nedotčené.

Záchrana v přímém přenosu

Aby se situace neopakovala, byl tajemný obraz Krista uložen pod neprůstřelným sklem vysoko nad oltářem královské kaple turínské katedrály. A právě toto opatření mohlo být osudné. Katedrála na jaře roku 1997 vzplála. Televizní kamery sledovaly, jak devastující požár zaútočil právě na tu část dómu, v níž byla svátost uložená. Na odemčení pevně zabudované schránky nezbýval čas. Zdálo se, že ničivé plameny plátno definitivně pohltí.

Hasič Mario Trematore přesto dokázal holou rukou prorazit nerozbitnou skleněnou tabuli, za níž byl Kristův rubáš uložen. Ředitel mezinárodního střediska pro studium

turínského plátna Pier Luigi Bollone prohlásil, že „síla, která vedla hasičovu ruku, byla znamením neproniknutelnosti Boží vůle“. Také mnohé další komentáře se shodly, že tento čin byl vyslovený zázrak.

Co skrývají relikviáře

Vraťme se do Broumova. V klášterním kostele svatého Vojtěcha se nachází asi deset relikviářů. Nejvzácnější z nich skrývá ostatek svatého kříže a vlasy Panny Marie. V dalším jsou uloženy ostatky svatého Prokopa, zakladatele Sázavského kláštera. Obvykle bez povšimnutí návštěvníci minou schránku s kostí svatého Januariho. Přitom právě tento světec je spojen s další velkou záhadou. Biskup Januarius byl umučen v roce 305 v době pronásledování křesťanů. V Neapoli je uchovávána jeho lebka a dvě skleněné nádobky zaschlé krve. V den svátku svatého Januaria (19. září) krev v zapečetěných baňkách na čas zkapalní. Tento úkaz se vyskytuje ještě 16. prosince a o prvním květnovém víkendu. Příčinu tohoto zázraku se vědcům doposud nepodařilo odhalit. Písemně zaznamenán je však již od roku 1391.

Tajemný mstitel

Vesnice ještě spala, když se přiřítili Švédové. Domorodci se neodvážili postavit na odpor. Bezmocně se dívali, jak jim tlupa bere poslední zásoby obilí, hází drůbež do pytlů a odhání domácí zvířata. Za úsvitu se na obzoru objevil jezdec. Byl vyšší než kdokoli v kraji. Se zachmuřenou tváří vyslechl, co se stalo. Sebral pár nejudatnějších mužů a vyrazil po stopách lupičů. Dohnal je a všechny pozabíjel.

Rozzuřený švédský velitel se rozhodl odpor krutě ztrestat. Ihned vyslal dobře vyzbrojený oddíl. Schylovalo se již k večeru, když jeho vojáci vjeli mezi domy. Vesnice byla jako vylidněná. Jen uprostřed návsi stál obrovitý muž. Důstojník seskočil z koně, vytáhl bambitku, popošel pár kroků a zamířil. Nezdálo se, že by tím protivníka vylekal. Obr stál klidně, s rukama volně spuštěnýma podél těla. Neměl žádnou zbraň. To nebyl čestný souboj muž proti muži, to byla poprava. Výstřel suše třeskl. Rána mířila rovnou do srdce. Obr se zapotácel, ale udržel se na nohou. Sáhl pod prostřelenou halenu, vytáhnul kulku a pohrdavě ji hodil důstojníkovi pod nohy...

Scéna jako vystřižená z klasického westernu se neodehrála na Divokém západě, ale v ještě divočejších Čechách v době třicetileté války. Hlavním hrdinou byl rychtář z Osečnice. Ten mnohem později zemřel a byl pohřben na doberském hřbitově. Když byl hrob znovu vykopán pro jeho syna, hrobník zjistil, že rychtářovy tělesné ostatky v hrobě nezetlely. Potvrdilo se to, co mnozí tušili. Statečný rychtář byl fext.

Neprůstřelní obři

Četné legendy o fextech se dochovaly především ve východních Čechách. Tyto výjimečné, obvykle velmi vysoké jedince nebylo možné zabít nožem ani olověnou kulkou. Rána skoro nekrvácela a rychle se zacelila. Fexti měli úžasnou sílu, dožívali se mnohem vyššího věku než ostatní lidé a jejich těla po smrti nezetlela. Fextem se obvykle stal člověk, který se narodil ve dvojitém plodovém obalu, který pak nosil v koženém váčku, nebo si ho dokonce nechal zašít do podpaží. Jediné dochované ostatky fexta se nacházejí mezi proslulými vamberskými mumiemi, které jsou nyní uložené v kryptě broumovského kláštera. ■

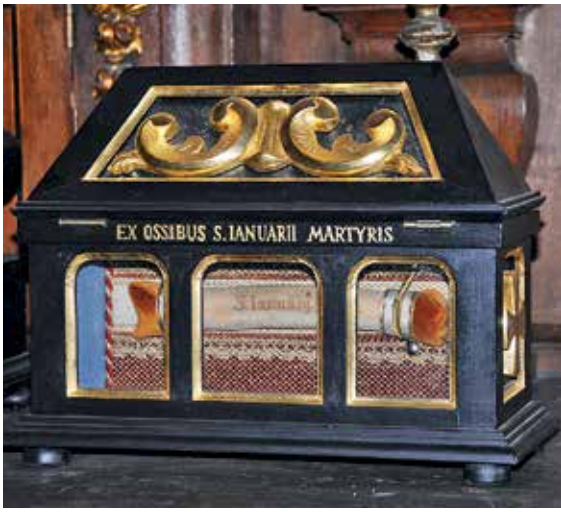

Zázrak s krví v kosti svatého Januariho se doposud nepodařilo vysvětlit.

SOUTĚŽ O KNIHU TAJEMNÉ FENOMÉNY

Odpovězte správně na soutěžní otázku a kniha Tajemné fenomény od Arnošta Vašíčka může být brzy ve vašich rukách.

Jak se říká tajemné bytosti obvykle vysoké postavy, kterou nelze zabít nožem ani olověnou kulkou?

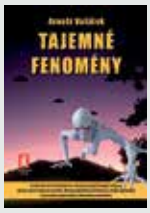

A fant
B fořt
C fext

Odpověď zadejte do příslušného formuláře na **www.cdprovas.cz** do 14. října 2020.

V kryptě broumovského kláštera jsou dnes uchovány vamberské mumie.

Broumovská kopie Turínského plátna je velmi zdařilá.

nově také vouchery

Nový e-shop Letiště Praha

- Originální dárky a zážitky
- Doprava ZDARMA při nákupu nad 1 000 Kč

VYBERTE SI

www.darkyzletiste.cz

Letiště Praha

ČD PRŮVODCE

Tady je bezpečno
Aktivní opatření proti koronaviru

Můžete potkat ve vlaku
Marek Hovorka

Sokolský běh republiky
Oslavte státní svátek pohybem

Články v této rubrice mají pouze informativní charakter. Přeprava ve vlacích ČD se řídí tarifem TR 10 a SPPO.

TADY JE BEZPEČNO

Chráníme zdraví cestujících ve vlacích

Cestování vlakem je i v době koronavirové krize stále bezpečné. České dráhy a jejich dodavatelské úklidové firmy pravidelně dezinfikují vlakové soupravy, denně se provádí ozonizace vozů, která dlouhodobě likviduje nebezpečné viry, bakterie a plísně. Testuje se i speciální nanonástřik, který zabraňuje šíření virů.

Jedeme dál! Navzdory koronaviru České dráhy stále zajišťují v celostátním měřítku železniční dopravu, a umožňují tak každý den cestujícím pravidelně dojíždět do zaměstnání, do škol, na úřady nebo za jiným nezbytným účelem. To vše samozřejmě při respektování vyhlášených hygienických opatření. Nad rámec legislativních povinností ale národní dopravce aktivně přijal další opatření. A to nehledě na zvýšené finanční náklady, které jsou s tím spojené. Vždyť zdraví lidí musí být za všech okolností na prvním místě.

Důraz na prevenci

V rámci boje s koronavirem České dráhy zařadily do běžného čistění souprav intenzivní dezinfekci. Ta odstraňuje riziko přenosu viru během cestování. V rámci výchozího, vratného a základního úklidu jsou takto denně ošetřeny tisíce vozů, které národní dopravce vypravuje po celé republice. Úklidové firmy se zaměřují na dezinfekci ploch, kterých se lidé dotýkají, především madel, klik nebo tlačítek. Každý den je tímto způsobem dezinfikováno přes dva tisíce vozů.

Neustálá dezinfekce uvnitř vozů

Národní dopravce samozřejmě ošetřuje také interiéry vozů. Provádí se to buď ozonizací, nebo aplikací dezinfekčního aerosolu, který se rozprašovačem aplikuje v celém interiéru vozu.

Zvlášť účinná a dlouhodobá je ozonizace interiéru. Ta se provádí po rozsáhlém úklidu vozu. Po uschnutí se zapojí ozonizační přístroj, který rozkladem vzduchu a UV lampou vytváří vyšší koncentraci ozonu, která hubí bakterie, viry a plísně. Poté se vůz ještě zkontroluje UV lampou. Celková doba této operace je přibližně pět hodin, což vyžaduje dlouhodobější odstavení vozidel. Působení ozonu pak trvá až několik týdnů.

Ozonizací, která představuje dlouhodobou ochranu cestujících před šířením koronaviru, prošlo mnoho set osobních vozů určených jak pro dálkové spoje, tak pro regionální a příměstské vlaky. Generátory vytvářející ozon jsou umístěny například

eRouška pomáhá

Jedním z nástrojů takzvané chytré karantény se stala nová verze aplikace eRouška. Ta dodržuje nejen všechny předpisy o ochraně osobních údajů, ale obsahuje i algoritmus, který umí vyhodnotit, zda setkání s nakaženým člověkem je rizikové, nebo ne. Aby tento nástroj byl efektivní, je potřeba, aby ho používalo co nejvíce lidí. Více o této aplikaci se dozvíte na straně 34.

na pracovištích údržby v Praze, Liberci, Plzni, Českých Budějovicích a také na Moravě. K provedení dezinfekce ozonem jsou každý den přistavované další vozy.

Nákup generátorů ozonu

České dráhy si pořídily deset generátorů ozonu, které rozmístily po celé síti do nejvytíženějších lokalit. Generátory jsou určeny jak k ozonizaci osobních vozů, tak současně pro dezinfekci pracovišť provozních zaměstnanců. Jedná se o další postupný krok v rámci inovace čistění vozů, který národní dopravce plánuje zavést na běžné bázi. Tato zařízení projdou pilotním projektem, a pokud se technologie osvědčí, bude používání generátorů základní součástí čištění vozů. České dráhy pak pořídí potřebné množství těchto přístrojů pro pokrytí všech potřebných pracovišť.

Nanonástřik na severní Moravě

Národní dopravce také testuje zcela nové formy ochrany před šířením virů. Ve spolupráci s Moravskoslezským krajem, společností NanoZone a Zdravotním ústavem Ostrava byl proveden speciální nanonástřik, který omezuje na minimum výskyt a přežívání virů a bakterií v interiéru vlaku. Tímto způsobem bylo ošetřeno devět jednotek CityElefant a dvě jednotky RegioPanter, které obsluhují páteřní a nejvytíženější linky na severní Moravě. ■

OPATŘENÍ ČESKÝCH DRAH PROTI ŠÍŘENÍ KORONAVIRU

- Neustále probíhá intenzivní úklid a dezinfekce souprav. Zvláštní pozornost je věnována dezinfekci všech součástí vybavení, se kterými cestující přicházejí do kontaktu (zejména kliky, madla, tlačítka).
- Odstavené soupravy jsou dezinfikovány ozonem, čímž se likvidují viry a bakterie.
- Provozní personál je vybaven ochrannými prostředky (roušky, respirátory, dezinfekce, rukavice, brýle).
- Ve vlacích, uzavřených objektech a budovách trvá v souvislosti se zhoršenou epidemickou situací **povinnost zakrývání dýchacích cest.** Cestující se o tomto opatření dozvídají prostřednictvím plakátů a upozornění vlakovým doprovodem přímo ve vlaku.
- Ve vybraných ČD Centrech si cestující mohou koupit ochrannou roušku s nanofiltry, dezinfekční sprej a gel.
- Cestující samozřejmě nadále mohou využívat nákup jízdenky online, zejména prostřednictvím aplikace Můj vlak. Při nákupu na pokladně či ve vlaku je preferována bezhotovostní platba.

eRouška

Chraňte sebe + chraňte ostatní!

Vybudujme společně síť, která nám pomůže efektivně čelit epidemii COVID-19.

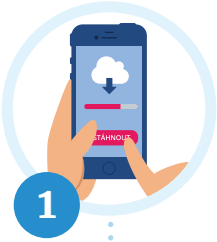

1 Stáhněte si aplikaci eRouška, nebo navštivte www.erouska.cz.

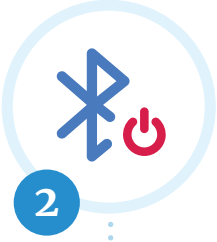

2 Aplikace používá Bluetooth LE a Apple/Google protokol pro rozpoznání blízkosti a uložení ostatních zařízení s nainstalovanou eRouškou.

3 Pro maximální zabezpečení dat eRouška neukládá osobní údaje. Zaznamenává pouze čas, blízkost a anonymní identifikátor. Nezná přitom vaši polohu.

4 Pokud se někdo nakazí a používá eRoušku, hygiena mu zašle unikátní kód. Ten mu v aplikaci odemkne možnost anonymně varovat ostatní uživatele.

5 eRouška zobrazí upozornění uživatelům, u kterých vyhodnotí, že byli s nakaženým po kritickou dobu v kontaktu.

6 Upozornění uživatele navede, jak má dále postupovat a jaká hygienická opatření má dodržovat.

Díky eRoušce můžeme včasně a anonymně varovat ostatní lidi, kteří se mohli nakazit. Zabráníme tak dalšímu nevědomému šíření viru.

CHYTRÁ KARANTÉNA CENTRÁLNÍ ŘÍDÍCÍ TÝM

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY

GET IT ON Google Play

Stáhnout v App Store

Světová rekordmanka zve na Sokolský běh republiky

Opět se blíží státní svátek vzniku Československa. Loni se při této příležitosti poprvé uskutečnil Sokolský běh republiky, letos se tato nově vznikající tradice bude opakovat. Přidejte se ve středu 28. října na více než třiceti místech Česka. Ambasadorkou závodů je i mistryně světa Jarmila Kratochvílová.

Starým sokolským zvykem bývalo oslavit nejdůležitější svátek v roce, vznik Československa 28. října 1918, pohybem. V minulosti se na tuto aktivitu poněkud zapomínalo, loni už bylo vše jinak. Dva tisíce sportovců po celém Česku, ale i v zámoří se zúčastnily premiérového ročníku Sokolského běhu republiky. Příznivci Sokola vyrazili na trať i v hlavním městě USA Washingtonu nebo v oregonském Portlandu. Letos si můžete tento jedinečný zážitek zopakovat, a to hned na několika desítkách míst.

Světový rekord začal v sokolovně

Do propagace akce se zapojila i Jarmila Kratochvílová, držitelka světového rekordu v běhu na 800 metrů a majitelka stříbrné olympijské medaile z Moskvy z roku 1980. Pro letošní rok přijala roli ambasadorky běhu v Nížkově. „Sokol byl mojí první sportovní aktivitou. V dětství jsme spolu s mými dvěma sestrami chodily pravidelně do Sokola cvičit, samozřejmě především do sokolovny. Pocházím z Golčova Jeníkova, takže se bavíme o tamní sokolské organizaci. Ke sportu jako takovému jsem se dostala, když jsem chodila na základní školu, a především pak na gymnáziu v Čáslavi," vysvětluje rekordmanka Kratochvílová.

Už tehdy byla jedním z nejdostupnějších sportů právě atletika, která se nakonec stala jejím životem. „Nejprve jsem běhala sprinty na 100 a 200 metrů, později jsem se více zaměřila na střední tratě – 400 a 800 metrů. Běh vůbec považuji za něco úžasného, co k životu prostě patří, a každý by si jej měl vyzkoušet. Přináší úlevu v hlavě. A když to někdo umí a běží pěkně technicky, tak je to opravdová pastva pro oči," říká olympijská medailistka.

Běh je pro všechny generace

Své úlohy ambasadorky Sokolského běhu republiky si velmi cení. „Jsem za to velmi ráda. Současná doba podle mého názoru moc nepřeje pohybu. Mladí mají spousty jiných zájmů a už je stadiony, parky, lesy, cesty či silnice tolik nelákají. Proto mě velmi těší, když vidím závod obsazený běžci každého věku," doplňuje Jarmila Kratochvílová. Pokud si chcete zaběhat na počest republiky nebo jen tak pro radost, přejděte rovnou k registraci na vybraný závod. Nazdar! ■

MÍSTA LETOŠNÍCH BĚHŮ

ZAPOJTE SE

Sokolský běh republiky se uskuteční ve středu 28. října 2020 na více než třiceti místech včetně amerických měst Washington D. C. a Portland. Letošními ambasadory závodů jsou kromě Jarmily Kratochvílové také paralympijský vítěz a mistr světa v cyklistice Jiří Ježek, pětibojař a olympijský vítěz David Svoboda nebo herec a režisér Jakub Kohák. Každý soutěžící obdrží po závodě červenou medaili ze dřeva topolu, který vyrostl v České republice. Registrace na závod probíhá přes webové stránky **www.behrepubliky.cz**. ■

MŮŽETE POTKAT VE VLAKU

Východní a západní Evropu je třeba propojovat

Ve vlaku se ponořil do časopisu Revolver Revue, začetl se do poezie Jevgenije Jaroslavské-Markonové. Hodně mluvil o stavění mostů mezilidských i mezistátních. Africkou kinematografii vnímá jako výzvu, kdežto u českých dokumentů se prý nabízí otázka, jsou-li blíž západní, nebo východní Evropě. Pro ředitele Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů Ji.hlava Marka Hovorku je cílem originalita.

TEXT: ANETA LAKOMÁ FOTO: JAN CHALOUPKA

Čím vás musí chytit dobrý dokument?
To nelze úplně jednoduše říct, protože by to znamenalo, že existuje návod na umělecké dílo. Nejde o spotřební zboží. Smyslem umělce je najít si vlastní rukopis, který může být velmi často na začátku nerozpoznatelný a nesrozumitelný. Nejvíc času trávím s filmy, které jsou pro mě nejasné. U nich strašně dlouho dekóduju, jestli je to rukopis autora, nebo neschopnost film uchopit. Hledám, co je za ním. Je spousta tvůrců, kteří jsou překvapiví, riskují a posouvat hranice u dokumentu je zajímavé. Právě proto existují festivaly jako Ji.hlava. Snaží se filmům pomoct, vytvořit most mezi filmaři a diváky. Říct, že to možná není film do televize, ale jeho tvůrce je inspirativní a má co sdělit.

Co rozhoduje o tom, že filmu dáte šanci a vidíte ho celý?
Filmů, u kterých se žasne, zase tolik není. Na dokumentárním filmu je úžasné, že u něj můžete sledovat víc rovin. Třeba uměleckou, tematickou a další. Je zajímavé vnímat i kulisy. Například záběry, které režisérka Helena Třeštíková začala natáčet v roce 1988, vypadají jinak o deset let později a dnes bychom je četli také jinak. V interiéru hrdinů si všímáme úplně odlišných věcí a najednou i vzor záclony či sklenička na stole jsou otisky času. Tvůrci hraných filmů se to snaží pracně rekonstruovat. Dokumentaristi až s časem objevují, co jsou znaky doby, a divák se těší z toho, jak se filmy s věkem proměňují.

Ji.hlava bývá řazena mezi východoevropské festivaly. Je český dokument víc doma na Východě, nebo na Západě?
To je obecně otázka naší identity. Nás jako Čechů. Střední Evropa je určitě definovaná architektonicky, ale dlouho po revoluci jsme si mysleli, že je definovaná i nějakou zkušeností. Teď se ukazuje, jak různá ta zkušenost je. Vzhledem k poloze Česka i města Jihlavy se snažíme být místem, které obě části Evropy nějak propojí. Zároveň je potřeba si uvědomit, že hranice mezi východní a západní Evropou je ve filmovém průmyslu narýsovaná velmi jasně. Východní Evropa existuje mentálně víc než Západ v národních státech. Spousta filmařů si radši udělá menší film z lokálních zdrojů, než aby natáčela v koprodukci. Tady je zajímavé i srovnání Česka a Slovenska, protože slovenské finance donedávna nebyly dostatečné pro vznik filmu. Slováci byli tlačeni do koprodukcí. Museli být srozumitelní v širším kontextu, proto je i spousta tamních režisérů mezinárodně úspěšnější. Naučili se hledat témata a způsoby filmového uchopení, které dovolují překračovat hranice. Jinak si myslím, že pro východní Evropu je běžné, že si jednotlivé země financují filmy samy.

Chápe Východ a Západ dokument odlišně?
Určitě. Máme na festivalu soutěž Mezi moři reflektující tvorbu středoevropských a východoevropských dokumentaristů. Hodnotící porota je mezinárodní a je vidět, jak některá témata, často i originálně autorsky pojaté filmy, naráží u některých na nepochopení. Jde i o komunikaci. Když se se sousedem nebavíte, nevíte, o čem přemýšlí. Propojovat východní a západní Evropu je strašně důležité. I proto jsme začali sledovat zastoupení nejen východoevropských filmů na různých festivalech. Ukazuje se, že jsou málo prezentovány i filmy z Asie, Jižní Ameriky, a především z Afriky. Africká kinematografie je v podstatě neviditelná, přitom existuje. K těm filmům se dá strašně špatně dostat. Je to výzva.

Jaká je motivace filmařů prezentovat se na Západě?
Je to součást nějakého rozpoložení východní Evropy, pořád vzhlíží k té západní a cítí se nedoceněná. Lidé, kteří hledají filmy pro distribuci, už tradičně jezdí na pár festivalů v západní Evropě. Takže tu je i nějaký pragmatismus fungování filmového průmyslu. Podle mě je potřeba vytvářet vlastní instituce, s podobným významem, jako mají ty západní, nebo mohou být i v něčem

odvážnější, protože nemají zodpovědnost k filmovému byznysu.

Jak zapadá do programu vašeho festivalu radiodokument?
Nás zajímá dokumentární aspekt obecně. Mnoho mladých tvůrců původně od filmu se ho už pokusilo natočit. Je v něčem velmi podobný tomu filmovému. Vyberete téma a to zpracováváte. Navíc není úplně pravda, že radiodokument nemá obraz, protože on ho vytváří zvukem. Pro nás je to i zajímavá platforma, která ukazuje dokumentaristům film jako široké spektrum možností, jak pracovat s obrazem, se zvukem a s dramaturgií. Často spoléhají na to, že se jim natočí obraz, což samo o sobě nestačí. Radiodokument ukazuje, jak lze i bez obrazu obraz vytvářet, protože každý, kdo poslouchá, si děj představuje. Na to někdy filmaři trošku zapomínají.

Kam bude festival směřovat?
To nikdo z nás neví. Pro nás je důležité festival vůbec uspořádat. Spousta filmařů natáčí dlouhé roky a najednou by přišli o možnost své snímky uvést? To by bylo špatně. Odpovědností festivalů je být s diváky a filmaři v časech dobrých i těch horších. Přece nepřestaneme na dva roky myslet a zajímat se o svět kolem nás. Vnímám u spousty lidí nějakou obavu ze setkávání. Je ale potřeba se chovat zodpovědně, ne se bát lidí. ■

MAREK HOVORKA (40)

Vystudoval Katedru dokumentární tvorby na FAMU. Už na gymnáziu ale pořádal s kamarády diskusní setkání se zajímavými hosty – třeba s Aňou Geislerovou či Jáchymem Topolem. Pak dostal nápad založit festival Ji.hlava, kterému šéfuje dodnes. V roce 1997 proběhl jeho první ročník, který rovnou zabodoval v soutěži Kristián '97. Oceněn byl jako nejpozoruhodnější producentský počin roku. Letos se 27. 10. až 1. 11. uskuteční už 24. ročník. Akce je největší svého druhu ve střední a východní Evropě a jako už tradičně představí návštěvníkům nejnovější dokumenty domácí i zahraniční produkce. ■

Jak vypadá člověk očima Rembrandta

V pražském paláci Kinských na Staroměstském náměstí byla otevřena dlouho očekávaná výstava Rembrandt: Portrét člověka. Až do konce ledna příštího roku je zde představován jeden z nejslavnějších umělců zlatého věku holandské malby, ale vlastně i celé historie umění.

Rembrandt Harmenszoon van Rijn – tak zní celé jméno malíře, jehož tvorbu dnes zná celý svět. Národní galerie Praha dlouhé měsíce připravovala ve spolupráci s Wallraf--Richartz-Museum & Fondation Corboud v Kolíně nad Rýnem výstavu, která vám Rembrandtovo dílo ukáže na vlastní oči, nejen na monitoru počítače nebo v televizi.

Učenec ve studovně

V čem vlastně spočívá podstata kouzla Rembrandtovy tvorby? Holandský umělec jako by opustil povrch zemských věcí a pronikl až do hloubi lidstva. Nádherným příkladem tohoto pochopení je nepochybně obraz Učenec ve studovně ze sbírky Národní galerie Praha. Jde o jedinou Rembrandtovu malbu na území České republiky a také klíčové dílo výstavy. Obraz vznikl v roce 1634, tedy v období, které bylo pro tehdy ani ne třicetiletého umělce úspěšné jak v soukromém, tak v profesním životě. Na počátku třicátých let se Rembrandt stěhuje z rodného Leidenu do kosmopolitního Amsterdamu a poměrně rychle se stává vyhledávaným umělcem, v tomto období zejména portrétistou. V roce 1634 se Rembrandt oženil se svojí múzou a sestřenicí tehdejšího obchodního partnera Saskií van Uylenburgh, kterou s něžností a láskou zvěčnil na několika kresbách a malbách, jako je tomu například u rozšafného portrétu usměvavé Saskie z Drážďan.

STAATLICHE KUNSTSAMMLUNGEN DRESDEN, GEMÄLDEGALERIE ALTE MEISTER

Saskia Uylenburgh jako dívka, 1633

TIROLER LANDESMUSEUM FERDINANDEUM, INNSBRUCK

Poprsí muže v kožešinové čepici, 1630

Inspirace i pro dnešní umělce

Na pozadí příběhu výjimečné malby Učenec ve studovně se s pomocí dalších Rembrandtových děl, ale i s pomocí prací jeho současníků i následovníků, mezi které patří Jan Lievens, Gerrit Dou, Ferdinand Bol, Govert Flinck, Christopher Paudiss či Willem Drost, Národní galerie Praha pokouší přiblížit Rembrandtovo kreativní soupeření se současníky a vliv, který zanechal až do současnosti, jak dokládají vystavená díla předních současných umělců. Jejich autorská interpretace pražského Učence ve studovně ukazuje, že Rembrandtovo dílo je i více než tři sta padesát let po umělcově smrti stále zdrojem inspirace. Poznání jeho tvorby nikdy nemůže být úplné bez grafiky a kresby, jelikož zejména grafice se Rembrandt věnoval se stejnou intenzitou a invencí jako malbě, a právě proto je pracím na papíře věnována obdobná pozornost jako malbě.

Skvosty ze všech koutů světa

Výstava Rembrandt: Portrét člověka představí řadu prvotřídních děl zapůjčených nejen z významných tuzemských i světových muzeí a galerií. Mezi ně patří například Moravská galerie v Brně, Arcibiskupství olomoucké nebo Královská kanonie premonstrátů na Strahově. Ze zahraničních partnerů lze jmenovat The Metropolitan Museum of Art New York, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen, The National Gallery London, Staatliche Kunstsammlungen Dresden či vídeňskou Albertinu. Výstava obsahuje také díla od soukromých zapůjčitelů. ■

VYUŽIJTE ČD BODY

Máme tu speciální výhodu pro uživatele věrnostního programu Českých drah. Zajděte si na výstavu děl od úžasného Rembrandta zadarmo! Díky partnerství s Národní galerií Praha mají cestující Českých drah možnost získat za 50 ČD Bodů voucher na nákup vstupenky pro dvě osoby. Nenechte si ujít tuto úžasnou příležitost!

Chystáte se na výlet do Plzně? Tak to určitě stojí za návštěvu prohlídka pivovaru Plzeňský Prazdroj, posezení nad originálním ležákem čepovaným z dubových sudů v pivovarské šalandě nebo „pivní výuka“ ve Škole čepování piva Pilsner Urquell.

Vydejte se za poznáním a zábavou přímo do srdce pivovaru

Prohlídková trasa Pilsner Urquell patří mezi světově doporučované turistické cíle. Není divu, je tak nabitá zajímavostmi, že potěší i velmi náročné návštěvníky. Milovníky piva jistě zaujmou historické sklepy, kde se dodnes vyrábí pivo Pilsner Urquell tradiční metodou jako za dob prvního sládka. Novinkou na trase je zrekonstruované kino, které poodhalí, jak se zrodila plzeňská legenda. Závěrem si vychutnáte degustaci nefiltrovaného a nepasterizovaného piva Pilsner Urquell. Časy prohlídek najdete na webu www.prazdrojvisit.cz.

Posezení na šalandě

Šalanda, salonek ukrytý v labyrintu ležáckých sklepů, je tím správným místem, kde můžete oslavit narozeniny či jinou významnou společenskou událost. Během tříhodinového posezení na šalandě sklepmistři čepují přímo z dubových ležáckých sudů do třílitrových měděných mázů nefiltrované a nepasterizované pivo Pilsner Urquell vyrobené tradiční metodou, které je k ochutnání pouze v pivovarských sklepích! Intenzivní gastronomický zážitek umocní lahodné sýry, voňavé uzeniny a další dobroty, které si můžete k posezení objednat.

Škola čepování piva

Sen mnoha (nejen) pivařů postavit se jednou za výčep a zkusit načepovat perfektně vyladěné pivo, které má ten správný říz a zdobí jej smetanová pěna, plní Škola čepování piva Pilsner Urquell. Během tříapůlhodinového zážitkového programu se nejprve vydáte na prohlídku autentických prostor pivovaru, kde poznáte historii, výrobní proces i suroviny, z nichž se pivo vyrábí. Na teorii naváže praxe, kde si pod vedením mistra výčepního osvojíte zásady správného čepování piva a vlastnoručně si načepujete pivo „na hladinku“, „šnyt“ či „mlíko“. Během výuky si vychutnáte pivo Pilsner Urquell i správně kořeněný pivovarský guláš. Všichni absolventi si domů odnesou nejen spoustu dojmů, ale také památeční sklenici. ■

JAK SE PŘIHLÁSIT

Možností, jak si náležitě užít Školu čepování piva Pilsner Urquell, je hned několik. Skupiny od patnácti osob si ji mohou předem objednat na e-mailu **reservations@asahibeer.cz** nebo pozvat mistra výčepního na soukromou akci, kdy škola čepování zpestří nejrůznější oslavy či party. Pro jednotlivce nebo menší skupinky jsou na **www.prazdrojvisit.cz** k dispozici vypsané pravidelné termíny, kde se seznámíte s dalšími milovníky piva. V tomto případě doporučujeme online rezervaci termínu předem. ■

NA KONCI SVĚTA

SE SLÉVAJÍ VODY DVOU OCEÁNŮ

Byl leden. V Evropě mrzlo a den nato jsem v Kapském Městě vylezl z letadla přímo do jihoafrického léta, které ten den vyhřálo vzduch na čtyřicet stupňů. Slušná facka. Na příštích pár měsíců se tahle země stala mým domovem.

Pohled ze Stolové hory na Kapské Město

JIŽNÍ AFRIKA

TEXT A FOTO: BRONISLAV JAROŠ

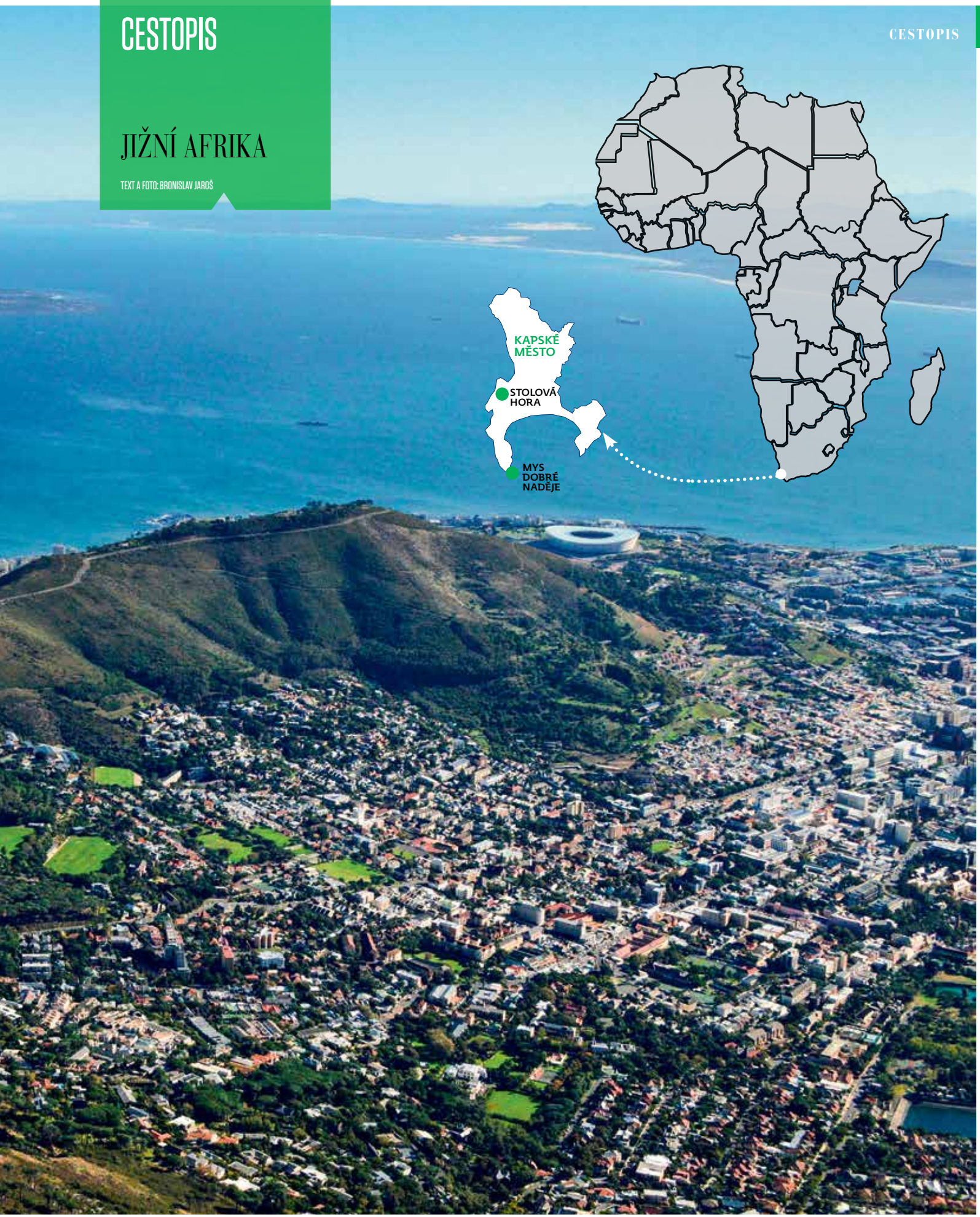

Pokud přilétáte do Kapského Města, z okna letadla určitě vyhlížíte Stolovou horu. Slavný kopec z vrchu rovný jako stůl, který díky zdejšímu speciálnímu proudění vzduchu často pokrývá i ubrus utkaný z bílých mraků, zatímco všude okolo je nebe bez obláčku. Musel jsem na ni chvilku počkat, mé okno v letadle zjevně poskytovalo výhled na druhou stranu. Potom mi to ale kamenná kráska vynahradila a těšila mě svojí majestátní přítomností a blízkostí každý den celé měsíce.

Nejvíc fotogenická hora světa?

Stačilo mi zvednout se z kancelářské sesle a vydat se ven z útrob jihoafrického parlamentu, kde jsem tou dobou pracoval. Na Stolovou horu jsem hleděl z nedalekého parku, kterému říkají Company's Garden a je to vůbec nejstarší park v celé zemi. Tady se každé poledne za pěkného počasí schází mnoho kancelářských pracantů z okolí a každý si sem nese svou krabičku s obědem, o který se někdy dobrovolně a jindy nedobrovolně dělí s místními nebojácnými (čti drzými) veverkami.

Hledí se na ni i z turistické přístavní čtvrti Waterfront. Dokonce tu pro ten účel vybudovali velký žlutý „fotorámeček", snad aby si lidé v tom hemžení a mezi všemi možnými atrakcemi vůbec všimli, že právě stojí na místě s nejlepším výhledem. Hledí se na ni z ostrova Robben Island, kde představitelé režimu apartheidu věznili pozdějšího prezidenta země Nelsona Mandelu. Tu krásu mu ale nedopřáli, okno jeho cely směřovalo na jinou světovou stranu. A hledí se na ni z mnoha dalších míst, aniž by se kdy okoukala. Je to, myslím, vůbec jedna z nejfotogeničtějších hor na světě.

Slavná hodinová věž v přístavu

A také se na ni leze, dokonce tam nahoru vede až na čtyři sta různých stezek plus jedna lanovka pro línější. Už zase slyším Xolelu, se kterým jsem se onehdy vypravil k vrcholu, jak říká: „Vyrazíme za rozbřesku, než tam bude moc lidí, a za dvě tři hodinky budeme zpátky." No jo, Xolelovi je sice víc než šedesát let, ale výstup na Stolovou horu je pro něho každotýdenním tréninkem, jímž si udržuje formu. Byť o jednu dvě generace mladší, sotva jsem mu stačil. Zapotřebí bylo pěti hodin, i když je pravda, že dost z toho času vyplnilo fotografování. Z vrcholu Stolové hory je totiž vidět na oceán a celé Kapské Město včetně Lví hlavy, což je další zdejší ikonický kopec, a Green Point Stadium, kde v roce 2010 fotbalisté zápolili o titul mistrů světa.

Vinařská města

Sportovní výkon je vždycky dobré něčím zapít a provincie Western Cape a vůbec Jižní Afrika k tomu účelu nabízí hlavně dva produkty, které si vydobyly celosvětové uznání. V prvé řadě je to rooibos, čaj pocházející z rostliny zvané čajovec kapský, která neroste nikde jinde na světě než právě v Kapsku. Máte-li tento druh čaje v oblibě, pak je myslím jisté, že si oblíbíte i tuhle zemi. Rooibosové plantáže jsou typické pro region Cederberg a narazíte na ně tak po dvou hodinách jízdy autem, pokud se vydáte z Kapského Města na sever.

A pak je tu samozřejmě víno. Nejblíže Kapskému Městu se nachází oblast Constantia, která je vlastně jakýmsi jižním předměstím. „Jsme trochu zastrčení ve strmém údolí na východní straně Stolové hory. Oceánské klima, průměrné roční srážky okolo 1 100 milimetrů, chladnější jižní svahy a hluboká horská půda, to jsou podmínky pro vznik velmi kvalitních vín," chválí si zdejší vinaři své území. Aby nechválili, vždyť tu máme čest i s vůbec nejstarší vinicí v Jižní Africe, což jí kromě početných hord návštěvníků dodává

Pohled na Stolovou horu

Vinice Constantia

i jistý punc pohádkovosti. Je to prostě pěkný kraj, zvlášť když jej vpodvečer zalije teplé světlo zapadajícího slunce. Na přibližně devadesáti hektarech tu produkují mnoho odrůd červeného vína, mezi kterými nechybí ani Pinotage vyšlechtěná přímo zde.

Jiný den jsme vyrazili do asi padesát kilometrů vzdáleného Stellenbosch, což je vůbec nejvýznamnější a největší viniční oblast v Jižní Africe. Už po cestě do města se stejným názvem se za okny auta míhaly farmy a lány s vinohrady a také bílé domy s typickými štíty. Kapsko-holandská architektura, jak se o ní někdy píše, je velmi osobitá. Kořeny prý má ve středověkém Holandsku, Německu či Francii, já si ale nemůžu pomoct a vidím v těch zdobných štítech i kus jižních Čech či staré Moravy. Stellenboschské domy jsou tradičně natřené vápenným mlékem a jejich bělost tak doslova září široko daleko. S tím kontrastují šedé doškové střechy i zeleň stromů a lánů vinné révy.

TADY KONČÍ CELÁ AFRIKA A DÁL UŽ NENÍ NIC, JEN OCEÁN A PAK NĚKDE DALEKO ANTARKTIDA.

Abych nezapomněl ještě na nedaleký Franschhoek, což je tak trochu kus Francie na africkém jihu. Však tu kromě vína pěstují i levandule a název samotný lze přeložit jako francouzský rožek. A ten doplňuje zdejší osadnickou historii pěstování vína o kapitolu z dob Ludvíka XIV., jehož vláda znamenala exodus protestantů z Francie. To bych ale trochu přeskakoval. Všechno to totiž začalo s holandskými kolonizátory, kteří v 17. století vysadili první vinohrad na úpatí Stolové hory. Pak teprve dorazili francouzští protestantští imigranti z řad Hugenotů a s nimi i jejich vinařská tradice. Britští osadníci nakonec přidali svůj obchodní um a sláva jihoafrického vína se začala šířit. A šířila se, dokud oblast v 19. století neobsadila také mšička révokaz. Po náletech obávaného škůdce toho moc nezbylo a na výsluní světového trhu se jihoafrické víno v plné parádě vrátilo až v 90. letech minulého století.

V kleci dolů za žraloky

Tam, kde se pěstuje víno, je vždycky krásně. A krásně je i na samotném konci světa. Myslím, že Střelkový mys je jedno z těch míst na planetě, které si tak právem může říkat, protože tady končí celá Afrika a dál už není nic, jen oceán a pak někde daleko Antarktida. Takže pokud své milované polovičce někdy říkáte, že byste s ní šli až na konec světa nebo světa kraj, vezměte ji

Na Střelkovém mysu

jednou s sebou na Střelkový mys, tím tomu slibu docela dobře dostojíte. Kromě toho, když se tu rozkročíte, můžete stát každou nohou u jiného oceánu, protože právě tady se má nacházet předěl mezi tím Indickým a Atlantikem. Abyste netápali a nemuseli měřit teplotu vody, neboť vody Atlantského oceánu jsou podstatně chladnější, hranice je tu vytyčená kamennou mohylou.

Z Kapského Města sem cesta trvá něco kolem tří nebo čtyř hodin nebo o něco víc, třeba pár dní, záleží, jak se na trase zdržíte. Jste-li v Západním Kapsku ve vhodném ročním období, můžete se zastavit třeba v pobřežním městečku Hermanus, vyhlášeném svými pozorovatelnami velryb, jež ke zdejším břehům připlouvají, aby si vytvořily potomstvo. Nebo o čtyřicet kilometrů dál v Gansbaai. Tam se zase můžete s průvodci vypravit na otevřené moře. Není to rozhodně ledajaký výlet, poplujete totiž do míst s hojným výskytem žraloků. Půjčí vám pak patřičné vybavení, zavřou vás do klece a spustí dolů pod hladinu, a když budete mít trochu štěstí, možná spatříte i samotného žraločího krále, velkého bílého. Soudím, že tohle je možný vzor i pro některé další země, jejichž rybáři ustavičným lovem decimují stavy ohrožených mořských živočichů. Tady se alespoň někteří lidé naučili místo zabíjení chránit, a i přesto pro ně ta impozantní zvířata zůstala zdrojem obživy.

Křovácké tradice

Silniční síť je v Jihoafrické republice vcelku pohodlná. Rád vzpomínám i na jízdu od Kapského Města na sever po silnici

široké jako dálnice, i když klasické prašné cesty tu samozřejmě najdete také. On také okolní prostor tvoří jen roviny, písek a nízké křoviny, a tak nebylo třeba na asfaltové ploše šetřit. Ta highway mě přivedla do rezervace !Khwa ttu, vzdálené od metropole nějakých 90 kilometrů. Tady se potomci Sanů neboli křováků snaží udržovat a připomínat zvyky původních obyvatel, které evropští kolonizátoři za tři století takřka vyhladili. Víno se z náletu mšiček přece jen nakonec vzpamatovalo, nálet osadníků měl ale leckde devastující účinky s věčnou platností. „Naši lidé byli nuceni jít pracovat na farmy a tam nesměli vůbec používat svůj jazyk. Když přísné zákazy porušili, farmáři je zmlátili nebo zabili," popsal historii svých křováckých předků jeden z průvodců Ivan Vaalbooi. Podle jména byste to do něho asi neřekli a i on sám zná tradiční život Sanů v podstatě už jen z vyprávění.

ZELENÁ VLAJKA ZNAMENÁ DOBROU VIDITELNOST A KLID, BÍLÁ NAOPAK, ŽE UŽ SI ŽRALOK BROUSÍ ZUBY.

Ve vzpomínkách se vracím k Ivanovi a dalším průvodcům. Sedím naproti nim u replik tradičních chýší, jako tehdy, a učím se vyslovovat clicks neboli mlaskavky, které křováci ve svých jazycích používají. Je to někdy nadlidský úkol, vyslovit samotnou hlásku ještě jde, ale zkuste ji umístit doprostřed slova. Jen si vzpomeňte na film Bohové musejí být šílení a řeč hlavního hrdiny křováka Xi. Jenže v roce 1980, kdy se snímek natáčel, panoval v Jižní Africe režim apartheidu a realita domorodých obyvatel byla podstatně méně zábavná. A o to v !Khwa ttu jde. Aby se nezapomnělo. V rezervaci vypráví nejen o tíživé historii a jazyku Sanů, ale ukážou i, jak jejich

Potomci křováků v rezervaci !Khwa ttu

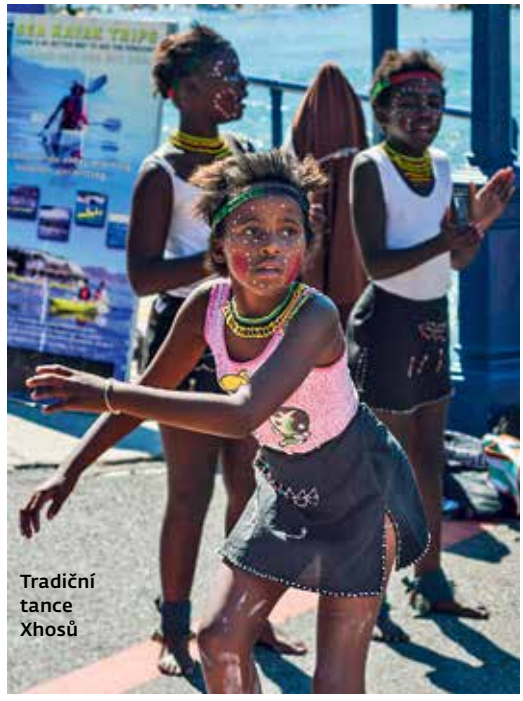

Tradiční tance Xhosů

předkové souzněli s přírodou, jaké nástroje používali, jak bydleli. „V Jižní Africe už takové tradiční vesnice v podstatě nenajdete. Snad ještě v Botswaně nebo v Namibii," vysvětloval Ivan.

Na cestě po pobřeží

Pokud bych měl ale vybrat cestu ze všech nejkrásnější, pak musím zmínit tu, jež vede naopak jižním směrem od Kapského Města. Pokud si v tomto koutu světa opravdu nesmíte něco nechat ujít, pak je to putování po pobřeží Kapského poloostrova. Potřebujete na něj minimálně jeden celý den anebo raději i dva.

Začínáme v Muizenburgu, městečku, jehož nejtypičtějším výjevem jsou pestrobarevné chatičky stojící v řadě na zdejší pláži, pěkně jedna vedle druhé, jako by někdo navlékal barevné korálky na nit. Na plážích ale zaujmou i cedule, které informují, jakou výstrahu udává ta která vlajka. Tady totiž nejde o vlny, ale o žraloky. Zelená vlajka znamená dobrou viditelnost a klid, bílá naopak, že už si žralok brousí zuby. O kus dál je Simon's Town, sídlo jihoafrického námořnictva, které zaujme i svou architekturou. Nepočítám-li tedy moderní domy nepochopitelně postavené ve svahu přímo pod skalisky, v nichž bych zřejmě žil v permanentní obavě, že mi v noci do postele místo dámy přistane balvan. Jinak ale hlavní ulici Svatého Jiřího, tedy St George's Street, lemují domky vystavěné ve viktoriánském stylu. Jakkoli na člověka dýchne staroanglická atmosféra, při pohledu na protější stranu ulice už je opět v Africe, neboť tam trhovci prodávají své typické zboží a na mole kousek opodál předvádí asi osmileté dívenky tradiční tance kmene Xhosa.

V Simon's Town jsme v té pěkné atmosféře poseděli s kamarádem u kávy. U vedlejšího stolu seděl kníratý běloch a četl noviny. Při naší vzrušené debatě o tom, jak daleko je to ještě ke slavnému mysu Dobré naděje, poznamenal: „Asi padesát až šedesát kilometrů. Nic moc tam ale není, na to, že musíte zaplatit za vjezd do rezervace." Tak takovému remcalovi vůbec nevěřte. Ne snad, že bychom na místě očekávali nějakou impozantní stavbu, dobře jsme věděli, že přímo na nevelkém pevninském výběžku je všehovšudy jedna cedule, ale je to přece ten mys Dobré naděje, o kterém se tolik namluví. A pak ten stejný název nese i celá přírodní rezervace s paviány, pštrosy, antilopami, zebrami a buvolci. Kdysi tu snad žily i divoké šelmy, ale z téhle části země je člověk nadobro vystrnadil. Ale než se tam vydáte, zastavte se ještě na věhlasné Boulders Beach.

CO MUSÍTE VIDĚT V KAPSKÉM MĚSTĚ

PŘÍSTAV WATERFRONT – Jedno z nejhezčích světových přístavišť se třemi stovkami obchodů a lachtany mezi loděmi, doporučuji navštívit Akvárium dvou oceánů.

TOWNSHIP LANGA – Nejstarší township Kapského Města, cesta sem může být nebezpečná, obyvatelé nemají rádi, když se na ně turisti chodí dívat jako do zoo, proto si domluvte průvodce z řad domorodců, doporučuji ochutnat zdejší pivo z čiroku a ječmene.

ROBBEN ISLAND – Nechvalně známý ostrov, kde si lze prohlédnout vězení i kobku, ve které Nelson Mandela strávil významnou část svého života.

HOUT BAY – Přístavní předměstí, schované u zálivu Hout Bay, láká vyhlášenými trhy a restaurací Mariner's Wharf.

KIRSTENBOSCH – Botanická zahrada, co dodat?

BO-KAAP – Většinově muslimská čtvrť, jejíž obyvatelé jsou potomci otroků z východní Asie a příslušníci tzv. malajské menšiny, je typická svými různě barevnými domky.

Boulders Beach

Nedaleko mysu Dobré naděje neodbytní paviáni obtěžují turisty.

NÁRODNÍ PARK WEST COAST

Asi 120 kilometrů na sever od Kapského Města leží národní park West Coast. Nejlepší je se sem vydat, když zde vládne jarní počasí (a v Česku podzim) a kdy celý park pokrývají nekonečné koberce nejrůznějších květů, jak je umí vytvořit jedině kapský fynbos. Fynbos, pokud vám připadá tento termín nepovědomý, je pojmenování pro místní nízké křoviny, jichž je na devět set druhů, a s trochou nadsázky by se dalo říct, že vyjma aloe a protey už nic dalšího v Kapsku neroste. Jinak je West Coast také vyhlášený ptačí ráj, můžete tu pozorovat plameňáky, pštrosy, pelikány nebo břehouše a hromadu dalšího ptactva. Kromě toho tu žijí i antilopy nebo zebry.

Protea, národní květina JAR

Vidím tu tehdejší scénu docela živě. Stojím na pláži a všude kolem ťapkají nebo se peleší v písku tučňáci brýloví, endemický druh žijící pouze na pobřeží Jihoafrické republiky. Je jich tu asi na tři tisíce, ovšem obecně počet těchto překrásných opeřenců není velký, a tak jsou na seznamu ohrožených druhů. Na Boulders Beach se ale tučňákové kolonii líbí. Ochránci přírody zde navíc zřídili zateplená hnízdiště. Tučňáci střídavě pečují o svá vejce. Zatímco se otec koupe, matka zahřívá budoucí potomstvo a poté se zase vymění. Mohli byste je pozorovat celé hodiny.

TUČŇÁCI STŘÍDAVĚ PEČUJÍ O SVÁ VEJCE. ZATÍMCO SE OTEC KOUPE, MATKA ZAHŘÍVÁ BUDOUCÍ POTOMSTVO A POTÉ SE ZASE VYMĚNÍ.

Mys Bouří

Vjeli jsme do rezervace a hned nám šlo naproti několik paviánů. Raději nezastavovat, velí zkušenost protijedoucího řidiče, jemuž jeden z opičáků vlezl na střechu auta a odmítá se hnout. Drzý jako opice, řeklo by se, ale návštěvníci si za to mohou sami. Přes zákaz zvířata krmí a ta si pak zvykla žebrat. Běda však, jak nedostanou, co chtějí.

Mysy jsou tu vlastně dva. Ten méně slavný se jmenuje Cape Point. Veškeré turistické atrakce, jako jsou krámek s všemožnými suvenýry, toalety či maják a k němu vedoucí lanovka, ale najdete právě tady. A přes malý záliv je odtud také nejpěknější pohled na ono vyhlášenější skalisko s cedulí. Mys Dobré naděje získal svůj současný název od krále Jana I. Portugalského, který v něm spatřoval důležitý mezník na plavbě dál na východ do Indie. Původní název mys Bouří, jenž tomuto místu udělil Bartolomeo Dias, byl ale, myslím si, příhodnější. Svědčí o tom mohutné vlny, jež se burácivě tříští o skaliska, i permanentní vichřice, která tu panuje i za pěkného počasí.

Přesto byla obloha jako vymetená, bárku Bludného Holanďana jsem vyhlížel marně. Znáte přece tu slavnou pověst: V roce 1641 se prý tím místem plavil nizozemský kapitán Hendrick van Decken a dostal se do prudké smršti, v níž se jeho loď potopila. Van Decken se však nechtěl jen tak vzdát a podle legendy pronesl, že mys obepluje, i kdyby to mělo trvat do soudného dne. Mnoho námořníků (mezi nimi i britský král Jiří V.), kteří se tudy od té doby plavili za bouřlivého počasí, popsalo setkání s podivnou, poškozenou lodí za bouřlivého počasí. Někteří se s ní prý dokonce málem srazili, avšak tajemná plachetnice těsně před srážkou zmizela. Ale co naplat, bárka nikde, tak jsme vyrazili zpět na sever. Kolem pláží s bílým pískem, na nichž se proháněly zamilované dvojice na koních. A pak po Chapman's Peak Drive, jedné z nejkrásnějších pobřežních cest světa, která čítá devět kilometrů a 114 zatáček zaříznutých do útesu. Za západu slunce. Tak nějak si představuju ráj na zemi. ■

Zázrak z medu

Marlenka®

PODLE STAROARMÉNSKÉ RODINNÉ RECEPTURY

Návštěvnické centrum:

přijďte ochutnat a zažít Zázrak z medu

21 000
návštěvníků
v roce 2019

8,5 mil.
vyrobených
produktů
za rok

14 tun
spotřebovaného
medu za měsíc

Během prohlídky Vás seznámíme s historií a vývojem naší společnosti, ochutnáte všechny naše výrobky včetně originální kávy MARLENKA Café a projdete si řízenou prohlídku výroby medových dezertů. Na závěr prohlídky si za zvýhodněnou cenu můžete medové výrobky MARLENKA® také zakoupit. Nabízíme také možnost degustace ARMÉNSKÉ BRANDY.

Těšíme se na vaši návštěvu!

Exkurze objednávejte na tel. č.: 734 412 657 nebo 595 177 406. Více informací na www.marlenka.cz

FOTO: ©PLASSER & THEURER, 1970–2020

ŽELEZNICE

STAVEBNÍ STROJE

TEXT: PETR ŠŤÁHLAVSKÝ
FOTO: DB, WIKIPEDIA

ÉRU KRUMPÁČŮ A LIDSKÉ DŘINY VYSTŘÍDALA MECHANIZACE

Před více než 150 lety si museli dělníci při stavbě železnic vystačit s lopatami, rýči, krumpáči a kolečky. Skály lámali sochorem, případně nebezpečným střelným prachem. Chybějící mechanizaci nahrazovaly tisíce pracovitých rukou. Dnes je situace opačná. Železnici staví a opravují automatizované výkonné stroje. Přesto je i v současnosti práce na stavbě železnic skutečnou dřinou.

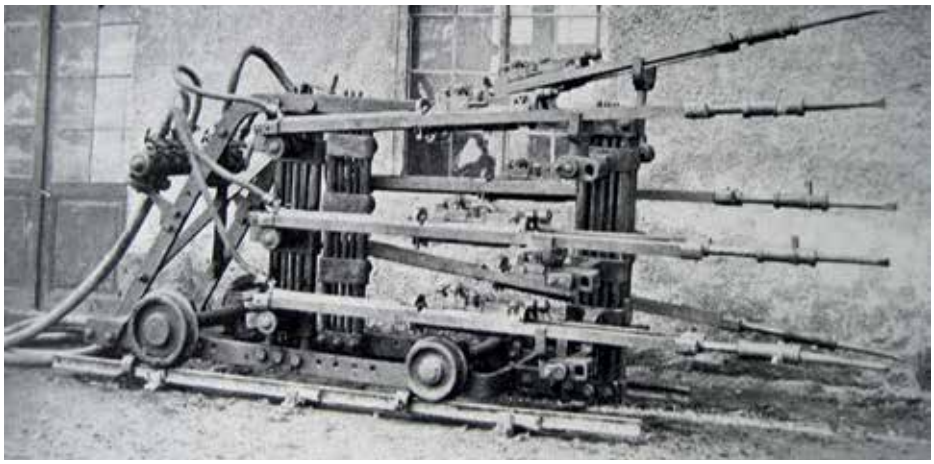

Skutečně archaicky vypadá vrtací stroj, který urychlil výstavbu Gotthardského tunelu.

Stavba prvních železnic představovala ohromnou koncentraci dělníků. Když ve 20. letech 19. století vznikala koňka z Českých Budějovic do Lince, bylo k tomu zapotřebí až 6 tisíc lidí. O dekádu později, při stavbě parostrojních drah, to byly už desítky tisíc dělníků. Například v polovině 19. století pracovalo na 42 kilometrů dlouhé dráze přes sedlo Semmering v Rakousku 20 tisíc lidí, z toho byla až třetina žen a uplatnění našly i děti. Jejich pracovní a životní podmínky byly mizerné. Jen při nehodách zahynula zhruba stovka dělníků a další skoro tisícovka lidí zemřela kvůli špatné hygieně a prakticky nulové lékařské péči. Železniční dělníky kosily především tyfus a cholera.

Kolejnice se nosily na rukách

Práce na železnici byla skutečně těžká. I když nebyla prakticky žádná mechanizace, přemísťovaly se tisíce kubíků zeminy i velké kamenné kvádry na stavbu mostů a opěrných zdí. Jakou ohromnou váhu museli lidé odtahat ve svých rukách, ilustrují třeba kolejnice. První kolejnice měly délku kolem metru a hmotnost pouze asi 15 kilogramů, ale s vynálezem válcovací stolice v roce 1820 a vývojem stále těžších a větších lokomotiv se už v polovině 19. století vyráběly kolejnice dlouhé kolem pěti metrů s hmotností 30 až 40 kilogramů na metr. Takový kus oceli pak vážil až 200 kilogramů. Tahat je muselo aspoň pět silných chlapů.

Délky kolejnic se pak postupně prodlužovaly a před sto lety se běžně používaly kolejnice dlouhé 15 metrů. Jejich hmotnost vyrostla na 600 kilogramů. Manipulovat s ní muselo až dvacet chlapů. Žádné překvapení, že jedna pracovní četa měla 80 mužů, kterým muselo stačit jen ruční nářadí – podbijáky, ohýbačky kolejnic, sochory, kterými se upravoval směr koleje, nebo drážní vozíky na dopravu štěrku. Ani dřevěný pražec nebyl žádný drobeček. Obvykle vážil kolem 80 kilo.

A pak přišly lokotraktory a buldozery

První opravdová mechanizace na dopravních stavbách včetně železnic se objevila na přelomu 19. a 20. století. Dlouho se týkala jen zemních prací. Byla to parní lopatová nebo korečková rypadla, těžká a neohrabaná, takže se nehodila pro každou práci. K odvozu vytěžené zeminy nebo dopravě materiálu začaly sloužit stavební drážky nejprve s parními lokomotivami a během 20. let 20. století je začaly doplňovat první lokotraktory.

Teprve v polovině 20. století se začala ve velkém používat diesely poháněná pásová a kolová rypadla, bagry a buldozery. Stavební drážky nahradila nákladní auta. V posledních třech desítkách let se také v Česku začaly ma-

sivně používat dvoucestné stroje, především bagry, kterých se na našich stavbách pohybují už stovky. Jejich výhodou je možnost jízdy a práce na cestách i na kolejích.

Podbíječka dorazila ze Švýcarska

Samotná práce na traťovém svršku však zůstávala až do poloviny 20. století v rukách mužů. První čističku štěrku vyrobili až v roce 1927 ve Švýcarsku, první strojní podbíječku dokonce až v roce 1931! Pak následovalo mnoho let testování a teprve 40. léta přinesla tuto techniku do běžného provozu. Bylo to v pravou chvíli, protože nároky na kvalitu tratí rychle rostly. Stále vyšší zatížení a rychlosti vyžadovaly delší a těžší kolejnice.

Ve druhé polovině minulého století dosáhly délky až 25 metrů a váhy i přes 60 kilo na metr. Začaly se zavádět také mnohem těžší betonové pražce. Jedno takové 25 metrů dlouhé sestavené kolejové pole (dvě kolejnice, řada betonových pražců a mnoho drobného kolejnicového materiálu) váží až 17 tun. S tím už si ani parta 80 mužů neporadí. Přitom dnes se vyrábějí kolejnice ještě delší. Třinecké železárny nabízejí kolejnice dlouhé až 75 metrů, rakouský Voestalpine dokonce až 120 metrů.

Dnešní stroje jako dřívější sci-fi

Nejprve ve 20. a 30. letech začaly při údržbě tratí pomáhat motorové vozíky. Zvlášť legendární jsou vozíky TATRA s kulatou dřevěnou budkou. Ty dopravily dělníky a materiál na místo opravy. Ve 30. letech se začaly používat i první portálové jeřáby, pomocí kterých se kladla celá připravená kolejnicová pole. Nejprve využívaly provizorní kolejovou dráhu, ale v 50. a 60. letech se začaly používat jeřáby vpředu uložené a tažené nákladním autem a vzadu jedoucí na už položených kolejích. Skutečně mohutně pak působí samohybné jeřáby, které jedou po položených kolejových polích a trať staví před sebou díky mohutným výložníkům. Moderní stroje dnes dokážou položit kolem 200 metrů kolejí za hodinu. Jako ze sci-fi pak působí nejmodernější pásové samohybné stroje pro pokládku desítky tun těžkých kompletně sestavených výhybek.

FOTO: ©PLASSER & THEURER, 1970–2020

V 50. letech 20. století byla strojní podbíječka stále novinkou, která práci na trati zjednodušila.

Pro bezpečnou a pohodlnou cestu vlakem je také důležité kvalitní uložení kolejí ve štěrkovém loži. V péči o něj byli lidé nahrazeni stroji až v posledních sedmdesáti letech. Jde o speciální stroje na čistění kolejového lože a podbíječky. Čističky dokážou vyhrabat štěrk a nečistoty i pod ležícím kolejovým polem. Na sítech vytěžený materiál pročistit, dostatečně kvalitní štěrk vrátit zpět pod koleje a prach, hlínu a další odpad dopravit na vagony, kterými se odvezou na vhodnou skládku.

Na přesném uložení kolejí závisí životy

Podbíječka pak zhutní štěrk kolem pražců tak, aby kolejové pole bylo v požadované výšce, směru a bylo pevně uloženo proti pohybu, třeba v důsledku působení sil při roztahování a smršťování kolejnic vlivem rozdílných teplot. Při změnách teplot, třeba od -20 v zimě po +40 stupňů Celsia v létě, působí na stovky metrů dlouhé svařené kolejnice ohromné síly, které mohou celé kolejové pole vychýlit o několik metrů.

První strojní podbíječky používané v Československu byly dovezeny v roce 1946 ze Švýcarska a poprvé byly použity na trati z Lovosic do Ústí nad Labem v srpnu téhož roku. Tyhle malé jednoduché stroje vážily 10 tun, na délku měly jen 5 metrů a za hodinu podbily 120 metrů trati. Ovšem nahradily několik dělníků a práci podstatně zrychlily.

Na perfektním, doslova na milimetry přesném uložení kolejí závisí bezpečnost provozu hlavně při vyšších rychlostech. Proto byly podbíječky zdokonalovány a vybaveny další technikou. V roce 1965 vyrobila firma Matisa, jeden z největších producentů speciální stavební techniky, první automatickou strojní podbíječku se směrovým a nivelačním zařízením. Další vylepšení přišla se zaváděním výhybek na betonových pražcích. Pro představu: současná podbíječka váží kolem 100 tun, měří okolo 30 metrů a za hodinu dokáže zpracovat až kilometr trati.

GIGANTICKÝ BUVOL

Špičkovým dodavatelem moderních strojů pro údržbu tratí je rakouská společnost Plasser & Theurer. Ta stojí za vývojem a výrobou v Evropě jednoho z nejvýkonnějších a vysoce automatizovaných strojů na opravy tratí SUM Q-3. Němci ho označují jako „Rychlý obnovovací vlak Buvol". Má délku 114 metrů. S vagony naloženými pražci a dalším materiálem je dlouhý i několik stovek metrů a má gigantickou váhu 450 tun. Jde vlastně o soustrojí mnoha speciálních mechanismů, které pracují najednou. Vpředu pod ním mizí stará trať, kterou kompletně rozebere, odstraní staré koleje, těžké betonové pražce odveze na transportní vagony a vyčistí celé štěrkové lože. Větší kameny, přibližně 60 % odtěženého materiálu, uloží zpět na těleso trati a zbývající materiál dopraví na místo, odkud je odpad odvezen na skládku. Pak Buvol automaticky položí nové pražce a namontuje nové koleje. Tento megastroj, který zastane práci desítek až stovek dělníků, je obsluhován pouze dvaceti techniky. Za hodinu kompletně obnoví až 200 metrů trati, za den je to až dva a půl kilometru. Díky tomu dokáže zkrátit výluky na minimum potřebného času. Této přednosti se nyní využívá při sanaci německých 30 let starých vysokorychlostních tratí.

FOTO: ©PLASSER & THEURER, 1970–2020

Bez mechanických ramen to už nejde

Lidskou práci při údržbě tratí nahradily v posledních desetiletích moderní, výkonné a často vysoce automatizované stroje. Na stavbách najdete speciální výsypné vozy, které dovezou štěrk a vysypou ho přímo mezi koleje, pluhy ho upraví na kolejové lože, jiné stroje ho umí zhutnit. Další technika slouží k výstavbě a údržbě trakčního vedení. Speciálně byl vyvinut stroj pro výměnu pražců bez demontáže kolejí. Mechanické rameno, které dokáže pražec uchytit a vytáhnout, lze vybavit nejrůznějšími konci, které mohou sloužit jako bagr, sekačka nebo vrták. Podobně univerzální jsou dnes motorové vozíky MUV, v lidové řeči „mufky", bez kterých si nelze pravidelnou údržbu tratí ani představit.

Vedle pomocníků, kterých jezdí na tratích po celém světě desítky či stovky kusů, existují také speciální stroje, kterých je jen pár. K nám přijíždějí jen na relativně krátkou dobu provést speciální práci. Vidět je v akci můžete třeba jen několik dní nebo týdnů v roce. Mezi taková zařízení patří brousicí vlak Speno, jehož práce je doprovázená jiskrným „ohňostrojem". Masivní broušení kolejnic se provádí teprve relativně krátkou dobu v historii železnice a jeho smyslem je snížit hlučnost, vibrace a opotřebení vozidel i trati.

Tuneláři v akci

Vůbec první mechanizace na stavbách železnic se objevila při ražbě tunelů. Šlo o silné vrtací stroje poháněné stlačeným vzduchem. Poprvé byly použity při budování 12 kilometrů dlouhého tunelu Mont-Cenis mezi Francií a Itálií pod Alpami. Jeho stavba začala v roce 1857 a doba výstavby se plánovala na 25 let. Ale v roce 1861 tam nasadili první vrtací kladiva a dobu stavby zkrátili o celých 11 let. Vlaky se tunelem rozjely už v roce 1871.

VÍTE, CO ZNAMENÁ?

MUV
Motorový univerzální vozík; slouží pro přepravu osob a materiálu, může být vybaven různou technikou, např. pro manipulaci s materiálem, odklízení sněhu apod.

MVTV
Morový vůz trakčního vedení; slouží pro údržbu a opravy trakčního vedení.

Podbíječka
Strojní zařízení, které slouží ke zhutňování štěrku pod pražci při úpravách železničního svršku.

PUŠL
Pluh na úpravu štěrkového lože; zajišťuje umístění štěrku kolem kolejového pole do požadovaného profilu podle stavebních norem.

EDK
Označení pro kolejové jeřáby z produkce východoněmecké továrny S. M. Kirow.

SVP
Stroj na výměnu pražců; umožňuje výměnu pražců bez demontáže kolejí a díky vyměnitelným nástavbám pracovního ramene také další pracovní činnosti.

Lafeta
Zařízení pro upevnění nějakého stroje za účelem zvýšení jeho stability.

Čelba
Čelo budoucího tunelu.

Srovnání technického pokroku nabízí švýcarský Gotthard Pass. Během deseti let (1872 až 1882) zde vybudovali 15 kilometrů dlouhý tunel. Při ražbě pomohly vylepšené vrtací stroje. Až po šesti byly uloženy na lafetu a díky tomu postupovaly vrtací práce na svou dobu velmi rychle. Používal se i dynamit, který účinně lámal kámen v čele šachty. Spotřeba dynamitu byla tak velká, že se vyplatilo postavit dokonce speciální továrnu nedaleko stavby. Vytěžený materiál odvážely lokomotivy na stlačený vzduch. Na stavbě se pohybovalo až 5 a půl tisíce dělníků a inženýrů. Že

Údržba trakčního vedení

byla stavba tunelu nebezpečná, dokládá 199 úmrtí. Statisticky to byly dvě desítky úmrtí ročně nebo také jedno úmrtí na 75 metrů vyraženého tunelu.

Rychleji a bezpečněji

O století později se začalo mluvit o stavbě nového Gotthardského úpatního tunelu, který zkrátí cestu mezi severem a jihem Evropy přes Alpy. Na rozdíl od původního dvoukolejného tunelu je ten nový, oficiálně 57 kilometrů dlouhý, vlastně soustavou dvou souběžných jednokolejných tunelů (přitom průměr každého z nich je srovnatelný s původním více než sto let starým dvoukolejným) a mnoha spojovacích chodeb, technologických, únikových a záchranných štol a místností o celkové délce skoro 152 kilometrů. Celková délka tunelů a štol je desetkrát větší, než je délka původního tunelu, a přesto jeho stavba netrvala ani dvakrát déle než toho původního. Díky moderní výkonné technice to od oficiálního zahájení výstavby po slavnostní otevření trvalo jen 17 let.

V čelbě tunelu nahradil lafetu se šesti pneumatickými vrtacími kladivy a odstřely dynamitem obří vysoce automatizovaný razicí štít. Dokonce se jednalo o čtveřici štítů s poetickými ženskými jmény Gabi I, Gabi II, Heidi a Sissi. Jejich čela se zakusovala do tvrdé horniny šedesáti dvěma řeznými hlavami a za nimi byl prakticky hotový základní tunel. Každý z razicích štítů měl 440 metrů na délku (to je asi 2,5 Pendolina za sebou), vážil 2 700 tun (to odpovídá přibližně 34 elektrickým lokomotivám), jeho výška byla 9,5 metru (výška třípodlažního domu) a jeho činnost zajišťovalo deset motorů o výkonu 3 500 kW. Také bezpečnost dělníků na současné stavbě je nesrovnatelná, i když ani dnes se tak velkým dílům smrtelné nehody nevyhýbají. Až se příště budete dívat z okna vlaku, zkuste si letmo představit, kolik strojů a obřích mašin se muselo dát do pohybu, aby vznikly koleje, po kterých jedete. ■

Proražení tunelu je vždy velká sláva.
Za dělníky je vidět ohromné čelo razicího štítu.

FOTO: © ALPTRANSIT GOTTHARD AG

Jak si zařídit místo u okénka?

A Nastupte jako první

B Střihněte si s ostatními

Rezervujte si místo v aplikaci Můj vlak

Zjistěte vše o vlacích a vlakových spojích v **aplikaci Můj vlak**.

NYNÍ NA Google Play

Stáhnout v App Store

ČD je správně!

České dráhy
Národní dopravce

SMRT NA NILU

V KINECH OD 15. ŘÍJNA

Je evidentní, že romány Agathy Christie a přestrojení herce Kennetha Branagha za legendárního detektiva Hercula Poirota chytly. Před třemi lety představil Branagh v kinech svůj „Christie debut" Vražda v Orient Expressu, teď přichází s jejím neméně slavným titulem Smrt na Nilu. Příběh o emocionálním chaosu a smrtících následcích vyvolaných milostnou posedlostí napsala slavná spisovatelka v roce 1937. Svému detektivnímu hrdinovi v něm dovolenou na okouzlujícím říčním parníku v Egyptě změnila na děsivý hon na vraha, a to od chvíle, kdy mladý manželský pár na do té doby idylických líbánkách dostihne minulost. Poirot v příběhu, který sleduje osudy skupiny kosmopolitních cestujících, zažívá plno zvratů a diváky drží až do konce v napínavé nejistotě, to vše na pozadí impozantních pouštních scenerií nebo dechberoucích výhledů na majestátní pyramidy v Gíze.

USA, 2020 / REŽIE – KENNETH BRANAGH / HRAJÍ – KENNETH BRANAGH, GAL GADOT, ARMIE HAMMER, LETITIA WRIGHT, TOM BATEMAN, RUSSELL BRAND, ANNETTE BENING, ROSE LESLIE, EMMA MACKEY

KULTURNÍ TIPY A RECENZE

JANA KÁBRTA

DIVADLO

NEDOTKNUTELNÍ

Není moc francouzských filmů, které by v poslední době slavily tak velký celosvětový ohlas. Strhující příběh mistrně balancující na hraně komedie a dramatu vychází ze skutečného života Philippa di Borgi, jehož kniha Le Second Souffle se dočkala filmové podoby před devíti lety. Snímek se stal hitem, posbíral řadu cen, a tak není divu, že se krátce nato zabydlel i na divadle. A jako první u nás ho představuje divadlo v Olomouci. Diváky čeká dojemné vyprávění o tom, že ani od krku po prsty u nohou nepohyblivý člověk odkázaný výhradně na pomoc druhých nemusí ztratit smysl života. Odehrává se v současné Paříži, kde si ochrnutý a bohatý aristokrat Philippe vybere za svého nového opatrovníka energického mladíka marockého původu, kterého právě pustili z vězení, v němž strávil šest měsíců. A s ním zažije, na co by si nikdo jiný netroufl.

MORAVSKÉ DIVADLO, OLOMOUC / REŽIE – PAVEL KHEK HRAJÍ – LUKÁŠ ČERVENKA, JAN ŤOUPALÍK, VLASTA HARTLOVÁ, JANA POSNÍKOVÁ, MAREK PEŠL A DALŠÍ

VÝSTAVA

RAFANI

Atria Pražákova paláce v Brně se zmocnili Rafani. Tedy umělecká skupina, která už dvacet let vystupuje jako celek, přičemž nehledí na to, kdo je aktuálně jejím členem. V Moravské galerii se představuje výstavou, jejíž formát nemá v domácích galeriích obdoby a dal by se přirovnat k televiznímu seriálu, jehož jednotlivé díly mají sice rozdílné náměty, ale stejné herce a režiséry. Celá výstava se totiž šestkrát od základů promění. Rafani na ní pracují s různými médii od instalací přes plakáty, performance, videa či zásahy do veřejného prostoru. Jednotlivé dílčí výstavy propojí témata, jež Rafani ve své tvorbě rozvíjí, a každá z nich v novém světle naváže na některý z konkrétních projektů, které skupina již realizovala v minulosti. Rok Rafanů zahájila výstava s názvem Zdroj, pracující s motivem kruhového jezera, který skupina použila před jedenácti lety v Galerii Václava Špály.

PRAŽÁKŮV PALÁC (ATRIUM), MORAVSKÁ GALERIE, BRNO
TERMÍNY NEJBLIŽŠÍCH JEDNOTLIVÝCH VÝSTAV:
ZDROJ DO 8. 11., HRANICE OD 19. 11. 2020 DO 31. 1. 2021

INZERCE

FILM NA DOMA

V SÍTI

Tři herečky, tři pokojíčky, deset dní a 2 458 potenciálních sexuálních predátorů. Radikální experiment otevírá tabuizované téma zneužívání dětí na internetu. Dospělé herečky s dětskými rysy se vydávají na sociální sítě, aby v přímém přenosu prožily zkušenost dvanáctiletých dívek online. Ve věrných kopiích dětských pokojů chatují a skypují s muži, kteří je na netu aktivně vyhledali a oslovili. Drtivá většina těchto mužů požaduje sex přes webkameru, posílá fotky svých penisů a odkazy na porno. Děti jsou dokonce vystaveny vydírání. Dokumentární film Barbory Chalupové a Víta Klusáka vypráví strhující drama tří hrdinek alias „dvanáctiletých dívek", pro které se účast na experimentu, od castingu až po osobní schůzky s predátory pod dozorem ochranky, stává zásadní životní zkušeností. Predátorské taktiky se postupně obracejí proti svým strůjcům: Z lovců se stávají lovení. Film nyní dostupný online na iTunes, v O2 Videotéce, Dafilms, Starmax, Google Play a na dalších platformách.

ČESKO, 2020, 100 MIN. / REŽIE A SCÉNÁŘ – VÍT KLUSÁK, BARBORA CHALUPOVÁ / HRAJÍ – TEREZA TĚŽKÁ, ANEŽKA PITHARTOVÁ, SABINA DLOUHÁ

RECENZE

KAREL SE LOUČÍ, ALE FILMY MĚLY BÝT DVA

Hlas od boha, dlouhé desítky let největší fenomén domácího showbyznysu, mimořádné úspěchy doma i v zahraničí a život tak pestrý, jaký málokdo prožije. A také vtipný, chytrý chlap, kamarád, manžel a táta – vypráví dokument Karel, který je mimořádně intimní a palčivou zprávou o posledním roce života Karla Gotta.

90 %
V KINECH OD 15. ŘÍJNA

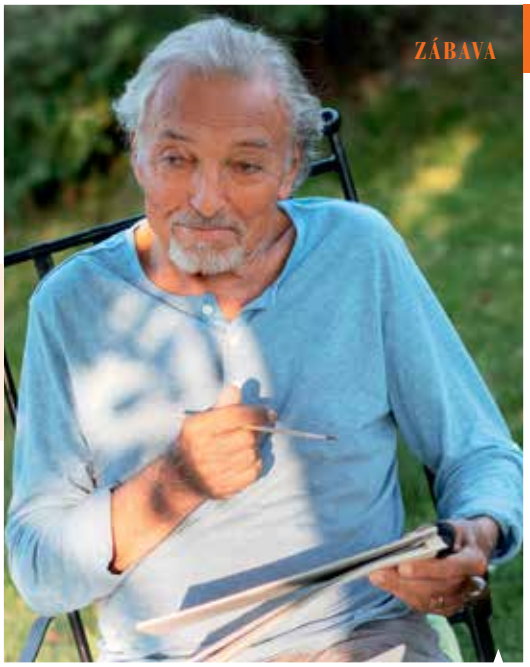

Škoda že ty filmy nevznikly dva. Dokumentaristka Olga Malířová Špátová, kterou Gottovi oslovili rok před Slavíkovou smrtí loni v říjnu, totiž měla – na rozdíl od filmařů, kteří se fenoménu Gott v budoucnu chopí – několik výhod. Ta nejcennější? Celý rok mohla zpěváka zpovídat, takový luxus už nikdo další mít nebude. Mimo to se dostala k unikátním archivním záběrům, směla natáčet na jakémkoli místě, ať již šlo o uzavřené zákulisí po koncertě, vzácné rodinné chvíle o Vánocích na chalupě, nebo nemocniční ordinaci, kde se Gott s manželkou Ivanou dozvídají fatální verdikt o průběhu jeho nemoci.

Kamarád Jiří Štaidl

Ačkoli Špátová šla do filmu s tím, že nebude přehlídkou Gottovy slávy, jeho talentu nebo úspěchů, vyhnout se jim nemohla. Už jen tím, jak přirozeně zpěvákův mimořádný dar vystupuje pokaždé, když nechá naplno zaznít některou z jeho písní. Střepy posledního roku autorka mimo jiné prokládá výlety do minulosti, upřímné je vyznání Gotta z kamarádství k Jiřímu Štaidlovi, při němž začíná do dokumentu pronikat dojetí, které přes setkání s Martou Kubišovou později vrcholí s blížícím se neúprosným koncem, který zpěváka vytrhne z láskyplného rodinného středu.

Příliš velká náruč

Ovšem když ke zmíněnému přidáme záběry z Gottových vystoupení i jejich zákulisí, zahraniční angažmá, politiku, fanoušky, širší rodinu, studijní léta a mnoho dalšího, čeho se Špátová na chvilku dotkne, je toho na jeden film příliš velká náruč. I na dva by toho bylo dost. Jeden, v němž Gottovy písně všechny zvednou ze sedadel a ještě dlouho v divácích zanechají ono pověstné wow, a druhý, který se s ním pohledem na jeho poslední rok rozloučí.

Ale takovou možnost zřejmě Špátová neměla, a tak nevznikl velký film o Gottovi, ale velká intimní zpověď o pohasínání hvězdy, během níž se divákům otevírají i dosud střežená místa nejryzejšího soukromí, vhled do neviděných archivů i neslyšených úvah a příběhů. V tom je unikátní, mimořádná.

V Gottově rodině

Navzdory tomu, že se Špátová tu a tam neubrání učebnicovému klišé (např. když Gott přirovnává případnou emigraci k oddělení od hejna ptáků a kamera sleduje hejno ptáků), dokument sice zručně poskládala, nicméně výraznější autorský rukopis, který byl nedávno patrný třeba u Mekyho režiséra Šimona Šafránka, mu nevtiskla. Rok po smrti zpěváka aspoň slouží jako důstojné rozloučení, při kterém je mu každý z diváků blíž, než by se kdy nadál, stává se součástí velké rodiny, jež s ním prožívá jeho poslední chvíle a je citelně zasažena blížícím se koncem. Zároveň se po takovém rozloučení otevírá cesta ke zmíněnému druhému filmu, který fenomén Gott náležitě, se vším všudy oslaví. ■

KNIHA

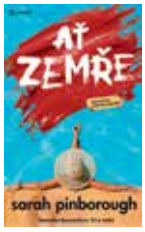

AŤ ZEMŘE
SARAH PINBOROUGH

Pokud máte rádi napětí a našli jste se třeba v Sedmihářkách či jiných příbězích spisovatelky Liane Moriarty, měla by se vám líbit i novinka Sarah Pinboroughové, uznávané a do řady jazyků překládané britské autorky a scenáristky. V knize Ať zemře sleduje příběh cílevědomé Marcie Maddoxové, která ví nejen to, jak je těžké opečovávat svět venkovských klubů, jacht a okázalých domů v Savannah v Georgii, ale i to, že není snadné udržet si manžela Jasona, který jí k tomu všemu otevřel dveře. Jednoho dne se Jasonův šéf vrátí z návštěvy Londýna s novou manželkou Keishou, nádhernou sexy černoškou. Když Marcie zahlédne nezaměnitelné jiskření mezi ní a jejím mužem, je načase začít jednat...

METAFORA, 399 KČ

DESKA

LATER YEARS
IVAN KRÁL

Tohle může být pomyslné poslední rozloučení s Ivanem Králem, který bohužel po těžké nemoci zemřel letos na začátku února. Český skladatel, hudebník, zpěvák a producent se zapsal do historie světového rocku především díky spolupráci s Patti Smith, Iggy Popem a Johnem Calem. Jeho skladby hráli například David Bowie a U2. Od roku 1966 žil v USA, ale v devadesátých letech se začal vracet do Čech. Spolupracoval zde s mnoha hudebníky, získal cenu Akademie populární hudby a pro kapelu Lucie napsal megahit Sen. Box Later Years je kompletem jeho posledních autorských alb – Always (2014), Colors (2018) a Smile (2020), jehož vydání se už bohužel nedožil.

TV TIP

HEREC

Emília Vášáryová, Jan Cina a Jenovéfa Boková se představí v třídílné minisérii Herec, jehož příběh je zasazen do počátku padesátých let, tedy vrcholného období komunistických represí. Jeho hlavní postava, Stanislav Láník, žije jen s babičkou a sestrou Anežkou. Otec padl ve válce ve službách západní armády, matka zemřela ve vězení jako kolaborantka. Standa a Anežka jsou odsouzeni k přežívání bez šance na vzdělání a lepší práci. On je talentovaným hercem v ochotnickém divadle, ale místo herecké kariéry musí střídat zaměstnání, nakonec nastupuje jako údržbář na univerzitu. A tam si ho vyhlédne a využije řídicí orgán StB – nasadí ho na tamního profesora matematiky, kterého režim potřebuje získat pro spolupráci. Po dobrém, či po zlém!

ČT1, OD NEDĚLE 11. ŘÍJNA, 20:15

CO SE DĚJE

Gottovi zablokovali Instagram

Instagramový účet Karel Gott byl zablokován. Někdo se zřejmě vydával za zpěvákova rodinného příslušníka a s tím, že Slavík zemřel, požádal o zrušení účtu. Takový profil pak Instagram nazve jako Zvěčnění instagramového účtu zesnulé osoby, což znamená, že se už správce tohoto profilu nikdy k účtu nedostane a zůstává navždy zmrazen. „Nechápu pohnutky dotyčného, chtěla jsem účet používat pro vás, manželovy příznivce, abych vás informovala o všech aktivitách a zajímavostech spojených s jeho odkazem. Je to velká škoda, ale taková je bohužel doba!“ napsala Gottová s tím, že pod jménem karelgottagency založila účet nový.

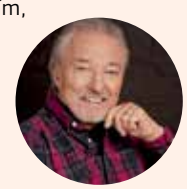

Rosák nenávidí Facebook

Do sociálních sítí a Facebooku především se obul moderátor Jan Rosák. Nemůže ho prý vystát. „Profil na Facebooku nemám a ani nechci. Sice koukám na Instagram, ale to je tak jediné. První zmiňované je čiré zlo, lidé tam mohou pod smyšlenými jmény a fotkami diskutovat, provokovat, šířit nenávist. To nikdy nedokážu pochopit,“ rozohnil se moderátor pro server Expres s tím, že by chtěl mladou generaci naučit, že mobil a internet jsou jenom žrouti času a je lepší jít ven, zasportovat si nebo se třeba jen projít.

SOUTĚŽ O KNIHU TŘI OPICE

Vyhrajte knihu napínavých povídek od Davida Urbana, který už přes polovinu svého života pracuje u pražské kriminálky. V jeho nové knize se potkáváme se sériovým vrahem, který u svých obětí zanechává figurku tří opic. Stačí správně odpovědět na otázku a s trochou štěstí můžete knihu vyhrát.

Ve které zemi se odehrává děj filmu podle detektivky Agathy Christie Smrt na Nilu?

A v Etiopii
B v Súdánu
C v Egyptě

Odpověď zadejte do příslušného formuláře na **www.cdprovas.cz** do 14. října 2020.

SOCIÁLNÍ SÍTĚ

FACEBOOK ČELÍ KRITICE Z VLASTNÍCH ŘAD

Ti, kteří opouštějí zaměstnání ve Facebooku, neodcházejí s úsměvem na rtech. Alespoň tedy vývojář Ashok Chandwaney, který společnost obviňuje z profitování na nenávisti, či bývalá analytička, která o sobě napsala, že „má na rukou krev“.

Chandwaney pracoval na důležité pozici ve Facebooku pět a půl roku, teď odchází a list Washington Post zveřejnil jeho rezignační dopis kolegům. „Končím, protože už nemám žaludek pracovat pro organizaci, která těží z nenávisti v USA i na celém světě,“ napsal v něm. Nelíbí se mu, že Facebook nedostatečně řeší příspěvky s nenávistným obsahem, ač si prý uvědomuje, že jejich potírání není jednoduché. V dopise vypočítává jednotlivá selhání Facebooku, třeba příspěvek, který vyzýval k tomu, aby lidé řešili demostrace v rozbouřeném americkém městě Kenosha se zbraní v ruce. Ač příspěvek nahlásilo přes 450 lidí, Facebook ho nesmazal.

Podobně jako příspěvek Donalda Trumpa z konce května, nechvalně proslavený sloganem „začíná rabování, začíná se střílet“. Zatímco Twitter podobný příspěvek zablokoval s tím, že oslavuje násilí, Facebook ho ponechal. Ostatně právě kvůli Trumpovým pobuřujícím příspěvkům Facebook v červnu čelil celofiremním protestům, při nichž také pár zaměstnanců na protest odešlo.

Do svého bývalého zaměstnavatele se pustila i datová analytička Sophie Zangová, která byla členkou týmu, jehož cílem je bojovat proti falešným účtům a podvodným stránkám a skupinám. Poukazuje na selhání firmy, a to i v tom, že její jednotliví zaměstnanci mohou činit na vlastní pěst rozhodnutí s dalekosáhlými účinky. Sama prý za tři roky ve Facebooku zažila a snažila se zaměřit na řadu pokusů národních vlád o manipulaci občanů. Ne vždy se jí ale práce dařila, i kvůli součinnosti s nadřízenými. „Na rukou mám krev,“ napsala ve svém prohlášení, které zveřejnil web BuzzFeed News.

Facebook se prohlášením svých dvou bývalých zaměstnanců brání. Na dopis Chandwaneyho reagoval s tím, že rozhodně „z nenávisti neprofituje“, naopak rozšířil program ověřování faktů a odstranil miliony příspěvků odkazujících na nenávistné organizace. Viceprezident Facebooku Guy Rosen v reakci na Sophii Zangovou zase napsal, že „popisuje především falešné lajky, které rozhodně nepatří mezi nejškodlivější jevy“. Mluvčí firmy pak dodala, že všechna varování, která bývalá analytička přednesla, důkladně vyšetřovali.

TO NEJ Z INSTAGRAMU

Dagmar Havlová si udělala selfie, prohnala ho zestaršující aplikací a výsledkem pobavila fanoušky.

Novým bazénem s průhlednou zdí u svého domu se pochlubil slavný kuchař **Gordon Ramsay**. Stál ho 128 milionů korun.

I herečka **Jiřina Bohdalová** už má svůj účet. Uvedla se na něm fotkou s kolegy z televizní show Zlatá maska.

Dokumentární film o zneužívání dětí na internetu

V SÍTI

SLEDUJTE **ONLINE**

Available on iTunes

FILMOVÝ MERCH DOSTUPNÝ NA BONSTELLA.CZ

TY TO ZVLÁDNEŠ

JEŠTĚ DNES SE PODÍVEJ NA SETKÁNÍ S REALITOU!

USEDÁŠ ČASTO NEBO OBČAS ZA VOLANT, ANEBO NA MOTORKU?

- Nováčci na silnici
- Co dokáže agresivita
- Jezdíme na motorce a čtyřkolce
- Bezpečnost v autě

SKUTEČNĚ VÍŠ O VŠECH RIZICÍCH, I KDYŽ JSI JEN CHODEC?

- Respekt k tramvaji
- Železniční přejezdy
- Drogy a alkohol

MÁŠ JEDINEČNOU ŠANCI UČIT SE Z CHYB OSTATNÍCH!

- Etika na silnici
- Nepozornost, bezpečný odstup
- Bezpečnostní pásy

www.tytozvladnes.cz

Kampaň Ty to zvládneš - setkání s realitou představuje úderná a inovativní instruktážně analytická videa vycházející z reálných dopravních nehod.

Financováno z fondu zábrany škod
Česká kancelář pojišťovatelů
záchranný kruh

Realizátorem kampaně je Asociace Záchranný kruh, nezisková organizace, která sdružuje záchranářské subjekty a další instituce. Společně vyvíjíme a realizujeme projekty týkající se informování, vzdělávání a prevence v oblastech běžných rizik a mimořádných událostí. Více o nás najdete na našem webu www.zachrannykruh.cz.

KŘÍŽOVKA

Ivan Klíma (*1931), český spisovatel a dramatik:
Představa, že z dějin lze čerpat poučení, je mylná. Jediné skutečné poučení z dějin vede k poznání,... (dokončení v tajence)

Citát z minulého čísla:
Nikdy nesmíte posuzovat situaci podle toho, kolik lidí oslavuje vítězství, ale jedině podle toho, kolik jich je ochotno za ně bojovat.

SOUTĚŽ

Pošlete nám vyluštěnou křížovku a tři z vás mohou vyhrát knihu Železniční trať Praha – Drážďany na starých pohlednicích od autorů Karla Černého, Josefa Kárníka a Martina Navrátila.

Správnou odpověď zadejte do formuláře na **www.cdprovas.cz** do 14. října 2020.

POMŮCKA: ANEXE, ATYS	TRÁVNÍK (KNIŽNĚ)	SVAZKY SLÁMY	VYKLEŠTĚNÝ HŘEBEC	ZKRATKA SOUHVĚZDÍ ERIDANUS	POBŘEŽNÍ HRÁZ	?	KOPEČEK HLÍNY OD KRTKA	ZÁSTUP	LEHKÝ TERÉNNÍ KRYT	?	JAKÝ	KOMPAKTNÍ KONSTRUKČNÍ CELEK	TAMTI	DÁMSKÝ KLOBOUČEK	SKLADIŠTNÍ VOZÍK	MYTOLOGICKÝ KRASAVEC
ROZKAZ						KDOPAK				PATRONKA						
STARŠÍ ZNAČKA POČÍTAČŮ						KORÝŠ / LISTINA				UTÁPĚT SE (KNIŽNĚ) / ŠUMIVÉ VÍNO						
ZAČÁTEK TAJENKY																
STAVEBNÍ IZOLAČNÍ LEPENKA				PRIMÁTI / ASIJSKÝ BUVOL				PSACÍ POTŘEBA / STAROŘÍM. ÚŘEDNÍK					NĚMECKY JAKO / POVRCHOVÝ DŮL			
STAVY BEZ HLUKU					DŮRAZNÝ ZÁPOR / DVIH V METRICE (-S-)				KBELÍK (OBECNĚ) / CYSTA MAZOVÉ ŽLÁZY					POUŠTNÍ VÝPRAVA	SARMAT	NÁMĚT
?	DŮLNÍ CHODBA	PODZEMNÍ ČÁST ROSTLINY	NASTUPOVAT / KONEC TAJENKY								HLTAT / HAFAN					
OBTÍŽNÝ HMYZ						SMYSL / OKR. VOJ. SPRÁVA				ZDLOUHAVĚ / PLOŠINA LODI						
ÚSTECKÁ TOVÁRNA							GLUTEN / ASIJSKÝ VOZÍK						OPERAČNÍ PAMĚŤ PC / NÁŠ PZO			
KONĚ (BÁS.)				EVROPSKÝ (ZKR.) / HROMADNÝ ODCHOD				POHODNÝ / DVOJZPĚV				ROSTLINA DOSNA / ŽIVOČIŠNÉ TUKY				
ÚSEKY HONITBY					ZNAČKA CÍDIDLA / NÁŠ HOKEJISTA						HON / CHŇAP				KNIŽNÍ SPOJKA	NÁZEV ŘECKÉHO PÍSMENE
ZÁBOR ÚZEMÍ						HROMADĚNÉ / OSVOJOVAT SI										
?	NAMÁČECÍ PŘÍPRAVEK	EXOTICKÝ PLOD / SVOB. ŠLECH. STATEK							VOJENSKÝ BODÁK							
NAKLÁDAT (HOVOR.)									INDICKÝ CHLÉB				BEDUÍNSKÝ PLÁŠŤ			
TICHOMOŘSKÉ SOUOSTROVÍ							ANGLICKÁ ČÍSLOVKA (JEDEN)	USAZENINA								
DOMÁCÍ PSÍK					KULOVITÁ BAKTERIE / FRANC. ŠLECHTIC											
SLOVENSKÁ PŘEDLOŽKA				KOUPACÍ NÁDOBA / VOJENSKÁ JEDNOTKA												
?	VÝKLENEK VE ZDI	KANTOR / HÁJOVÁ BYLINA														
POLÉVKOVÝ KNEDLÍČEK (ZDROB.)						INFEKČNÍ ČINITEL	NÁZEV PLANETKY	TÍM ZPŮSOBEM								
NAPODOBOVAT																
POHROMA																
SOUHLAS				TURISTICKÉ KOLO												

3 výherci získají knihu

Nostalgicky laděná publikace jistě potěší každého milovníka zlaté éry železnice.

FEJETON

SVĚT PODLE MARUŠKY

JAK JSEM DOSTALA NABÍDKU K SŇATKU

TEXT: FILIP MARTINEC
ILUSTRACE: DIGISHOCK

Takže vážení, opravdu nechápu, proč se tolik mluví a píše o lásce. Stejně si pod tím slovem může každý představit cokoli. Většinou prachobyčejný sex nebo v lepším případě pravidelný přísun teplého jídla. Láska je nebezpečná iluze. Nebo snad ne?

„Ahoj, kočičko, je tu volno?" ozvalo se bez varování v napůl prázdném voze příměstského pantografu. Chvíli mi trvalo, než jsem si uvědomila, že slova pronesená lehce chraplavým hlasem jsou určená mně. Aniž bych stihla reagovat, žuchnul na protější dvousedačku zachovalý chlap okolo padesátky. „Ale jistě, pejsánku, toto je svobodná země. Navíc rozhodně jsem si nekoupila jízdenky na všechna sedadla ve vlaku," odpálila jsem drzouna. Zaslechla jsem zachichotání od spolucestujících, kteří po nás začali pokukovat. Evidentně jsme se stali atrakcí.

„Však je dobře! Vy jste široko daleko nejkrásnější, tak kam jinam bych si měl sednout?" zasmál se pro sebe vetřelec a teatrálně rozhodil rukama. Nevypadal nebezpečně, spíš unaveně. Uklidnilo mě, že přešel na vykání, ale pořád jsem se cítila dopálená. „Netušila jsem, že se dnes budu účastnit soutěže krásy. Kde se schovává porota? A jaká je cena pro vítězku?" zaútočila jsem na dotěru. „Vy máte ale vyřídilku. Nechtěla byste si mě vzít za muže? Každý den bych vám splnil tři přání," pronesl sníženým hlasem blázen, přivřel oči a na tváři se mu objevil ironický škleb. „Nebojte se, peněz mám dost. Ani je nestačím utrácet." Otrapa si pohodlně natáhl nohy do uličky a s otevřenou pusou čekal na mou odpověď.

„Když jste tak bohatý, proč jezdíte vlakem? Kde máte nosiče, sekretářku, zlatý řetěz kolem krku, nebo aspoň diamantový prsten?" pronesla jsem co nejrychleji. Tlučhuba pokrčil rameny: „Policajti mi vzali na půl roku řidičák, sekretářku jsem vyhodil, protože donášela konkurenci. Zlaté řetězy se u podnikatelů nosily naposled před čtvrt stoletím a diamant vám rád koupím jako svatební dar. A kdybych nejezdil vlakem, nemohl bych přece potkat vás, má lásko."

„A nevadí, že už jednoho manžela mám? Obávám se, že svou nehoráznou pozornost musíte zaměřit jiným směrem," odpálkovala jsem pana podnikatele a začala si připravovat věci k odchodu, protože se blížila moje stanice. „Kam to jdete? Vždyť jste mi ještě nedala konečnou odpověď," pronesl vyděšeně nápadník. „Já si můžu koupit každou, rozumíte? Každou! Už na základce po mně jely všechny holky ze třídy. A dokonce i pár kluků. A s vaším manželem se dohodneme, však on pochopí, že to bude výhodné i pro něj," vyhrkl zoufalec a vytáhl z kapsy velký štos bankovek. Na chvíli jsem se zarazila. Byly to samé pětitisícovky. „Obávám se, že si chcete koupit něco, co není na trhu," odpověděla jsem s pohrdáním a vystoupila.

Na lavičce před výpravní budovou seděl můj první a jediný manžel Tomáš. Usmíval se a cosi schovával za zády. „Mám pro tebe překvapení, Maruško, to budeš koukat," přivítal mě. „Snad ne diamantový prsten?" odpověděla jsem s náznakem ironie. „Něco lepšího, podívej. Sehnal jsem čtyřkilovou lahev tvých oblíbených okurek. Dáme si je se šunkou a sýrem. A máme tam i lahev červeného vína od bráchy." Najednou se podíval směrem k vlaku, kterým jsem přijela. Oknem na nás zírala uražená a zoufale vyhlížející tvář. „Co to je za čumila?" zeptal se Tomáš. „To nic. Jenom hodně nešťastný člověk. Pojďme na tu večeři. Právě jsem si zase uvědomila, že jsem do tebe opravdu zamilovaná," pronesla jsem s něžností, kterou jsem u sebe moc často nepozorovala. Vzala jsem Tomáše za ruku a společně jsme odkráčeli domů. ■

ROK NA ZAHRADĚ

TEXT: JANA LAPÁČKOVÁ A REDAKCE ČASOPISU ZAHRÁDKÁŘ
FOTO: SHUTTERSTOCK

ŘÍJEN PLNÝ PROMĚN

PODZIMNÍ VÝSADBA DŘEVIN

Podzim, nebo jaro? S balem, nebo prostokořenné? Možná právě vám se tyto otázky honí hlavou, když bezradně postáváte v zahradnickém centru plném odrůd a názvů, kterým pramálo rozumíte. Jak tedy na to, kde, kdy a jak vysadit kýženou novou dřevinu do zahrady?

Obecně platí, že prostokořenné stromy a keře opadavých listnáčů vysazujeme na podzim nebo z jara. Pro sázení je podzimní výsadba většinou vhodnější – šetří zálivku, rostliny lépe zakořeňují a rostou. Probíhá od října do zámrazu. Důležité je výpěstky vysadit co nejdříve od expedice z důvodu snižování kvality a životaschopnosti sazenic v průběhu skladování. Sadební materiál s kořenovým balem (především jehličnany a stálezelené listnáče) můžeme vysazovat téměř po celý rok (kromě mrazu, letních veder a období rašení). Tato výsadba je vhodná u listnáčů s tvrdým dřevem (dubů, buků, habrů, kaštanovníků), a to v kratší době před rašením, břízy se vysazují na začátku rašení. Jarní výsadba se rovněž doporučuje u cenných a choulostivějších druhů, jako jsou magnolie a liliovníky.

Pozor na velikost a tvar jámy

Při výsadbě nejdříve vykopeme jámu o velikosti minimálně dvojnásobku kořenového systému. Její tvar není důležitý na písčitých až středně těžkých půdách, ale v jílovitých a zhutněných je vhodný hranatý nebo paprsčitý tvar. Při kopání jámy dáváme zvlášť spodní a vrchní vrstvu (ornici) zeminy. Dobrá svrchní úrodná půda musí přijít ke kořenům! Následně zatlučeme do dna jámy opěrný kůl, a to do hloubky 30 cm. Teprve potom vysazujeme dřevinu, a to stejně hluboko, jako byla pěstována ve školce.

Voda a nůžky pomáhají

Před vlastní výsadbou je vhodné stromek přes noc ponořit do vody. Nůžkami zastřiháváme kořeny až na zdravou část (odstraníme poškozené, zalomené, zaschlé). Kořenový systém by měl být v jámě rovnoměrně rozprostřený a kořeny se nesmí dotýkat stěn nebo být zmáčknuté. Sazenice stromu musí být v jámě umístěna kolmo, nejlépe uprostřed, a výškově tak, aby po vysazení byl kořenový krček v úrovni terénu nebo dna závlahové mísy, tj. jako na předchozím stanovišti.

U prostokořenné sadby se kořenový systém postupně obsypává nejkvalitnější částí zeminy. Potřásáním a postupným vyzvedáváním sazenice stromu se zemina prosype mezi kořeny a opatrným přišlapáváním obalenou botou se přiměřeně zhutní. U dřevin s balem se kůl zatluče těsně vedle balu. Fixační obalový materiál nesmí vyčnívat nad povrch závlahové mísy. ■

NA CO NEZAPOMENOUT

- Při nákupu se orientujte podle jmenovky, která obsahuje údaje o určení druhu a odrůdy, dále o použité podnoži, pěstiteli a osobě, která zkontrolovala zdravotní stav (číslo registrace).
- Kmen stromku by měl být rovný, hladký a nepoškozený.
- Kořeny mají být zdravé, nepolámané a neseschlé. Jejich počet by měl být přímo úměrný velikosti korunky.
- U výsadby je nutno zabezpečit dostatek vody do prostoru kořenů a vytěsnit tak přebytečný půdní vzduch. Předtím je vhodné udělat kolem dřeviny zálivkovou mísu.
- Stromek ke kůlu přivazujeme až později, nejlépe až po částečném slehnutí půdy.
- Jako chráničku proti okusu zvěří používáme různá pletiva.

ČASOPIS zahrádkář
Rubrika vzniká ve spolupráci s časopisem Zahrádkář, více na www.izahradkar.cz.
Roční předplatné objednávejte na predplatne@zahradkari.cz či na tel. 602 557 560.

TEXT: PAVEL FREJ
FOTO: ČTK, SHUTTERSTOCK

HRACHOVÁ KAŠE

ZLOČIN V LUŠTĚNINOVÉM POLI

Rozvařit, rozmixovat, kydnout na talíř, zalít omastkem, zamaskovat uzeninou. Tak by se dal ve stručnosti popsat recept na výrobu hrachové kaše v mnoha školních jídelnách. Není divu, že jí většina z nás nemohla přijít na chuť. Ale hrách coby superpotravina si zaslouží mnohem větší úctu.

Hrachová kaše zůstala v našich myslích nejčastěji spojená s jakousi žlutozelenou hmotou nevábného vzhledu a konzistence, jejíž chuť ulpívala na jazyku. Je zvláštní, co dokáže s tak skvělou surovinou, jakou je hrách, udělat špatná příprava nebo kombinace s nekvalitní uzeninou a omastkem. A přitom stačí tak málo!

Hrachová, hrášková nebo hrášičková?

Snad abychom si jako děti dodali odvahy, říkávali jsme jí nesprávně a ještě lehce infantilně hrášičková. Vybavilo se nám při tom léto na zahrádce u babičky a krásně sladké a chutné zelené plody hrášku. A v tom je právě ten zásadní rozdíl. Zatímco hrášek je nezralý plod a řadíme ho mezi zeleninu, ten samý zralý a usušený plod se nazývá hrách a patří mezi luštěniny. Sušením se totiž výrazně mění jeho nutriční hodnoty. A ty rozhodně nejsou zanedbatelné. Hrách obsahuje velké množství bílkovin, kyseliny listové i minerálů a nemá prakticky žádné tuky. Původem pochází z východního Středomoří, a když se do Evropy dostal během neolitické revoluce, stal se postupně jednou z nejhojněji pěstovaných rostlin a také tradiční součástí nejen staročeské kuchyně. Mezi oblíbené pokrmy patří třeba hustá hrachová polévka Ärtsoppa známá ze skandinávské kuchyně nebo indický Matar paneer, což je hrášek se sýrem.

Přidejte zeleninu i maso

Někteří zavilí odmítači luštěnin by mohli argumentovat, že hodně nadýmají, jenže to tak úplně není pravda. Nadýmavost luštěnin totiž z velké části způsobuje jejich slupka a té se dá jednoduše zbavit použitím hrachu půleného. Ten se navíc nemusí předem namáčet a jeho příprava tak trvá pouze v řádu desítek minut. Hrách se ideálně snoubí s několika základními ingrediencemi. Těmi jsou cibule, česnek, mrkev a vhodná uzenina. Vegetariáni asi pohrdnou kvalitními jemnými párečky s vysokým obsahem masa, ale už se ochudí o tu slastnou vůni, když se do hrachové kaše v polovině vaření přidá sušený špek nebo správně vyuzená slanina. Při přípravě hrachového pokrmu se navíc luštěnina nemusí rozvařit až do stavu rozbředlé kaše, či dokonce mixovat ani zalévat lžícemi omastku. Na toto téma by se dalo mluvit pořád dokola, ale to by bylo jako házet hrachem na zeď školní jídelny. ■

TIP REDAKCE

Poctivá hrachová kaše

Půlený žlutý nebo zelený hrách se nejprve dobře procedí vodou, abychom se zbavili přebytečného škrobu a dalších nežádoucích látek. V hrnci se na oleji při mírném plamenu postupně osmaží nakrájená cibule, kostičky mrkve a úplně na konec plátky česneku. Zeleninu je dobré už v této fázi osolit a opepřit. Následně se přidá kvalitní uzenina (nakrájená na kolečka či kostičky) a připravený hrách. Vše se zaleje vodou a uvede do varu. Vody by mělo být tak akorát, aby veškeré ingredience byly ponořené a nakonec nám vznikla mírně kašovitá konzistence bez zbytečné tekutiny. Vodu navíc můžeme kdykoli doplnit. Vaříme asi 20 minut, dokud hrách nezměkne, není však nutné jej úplně rozvařit. Luštěnina připravená „na skus" má taky své kouzlo.

TEXT: TEREZA DALECKÁ
ILUSTRACE: DIGISHOCK

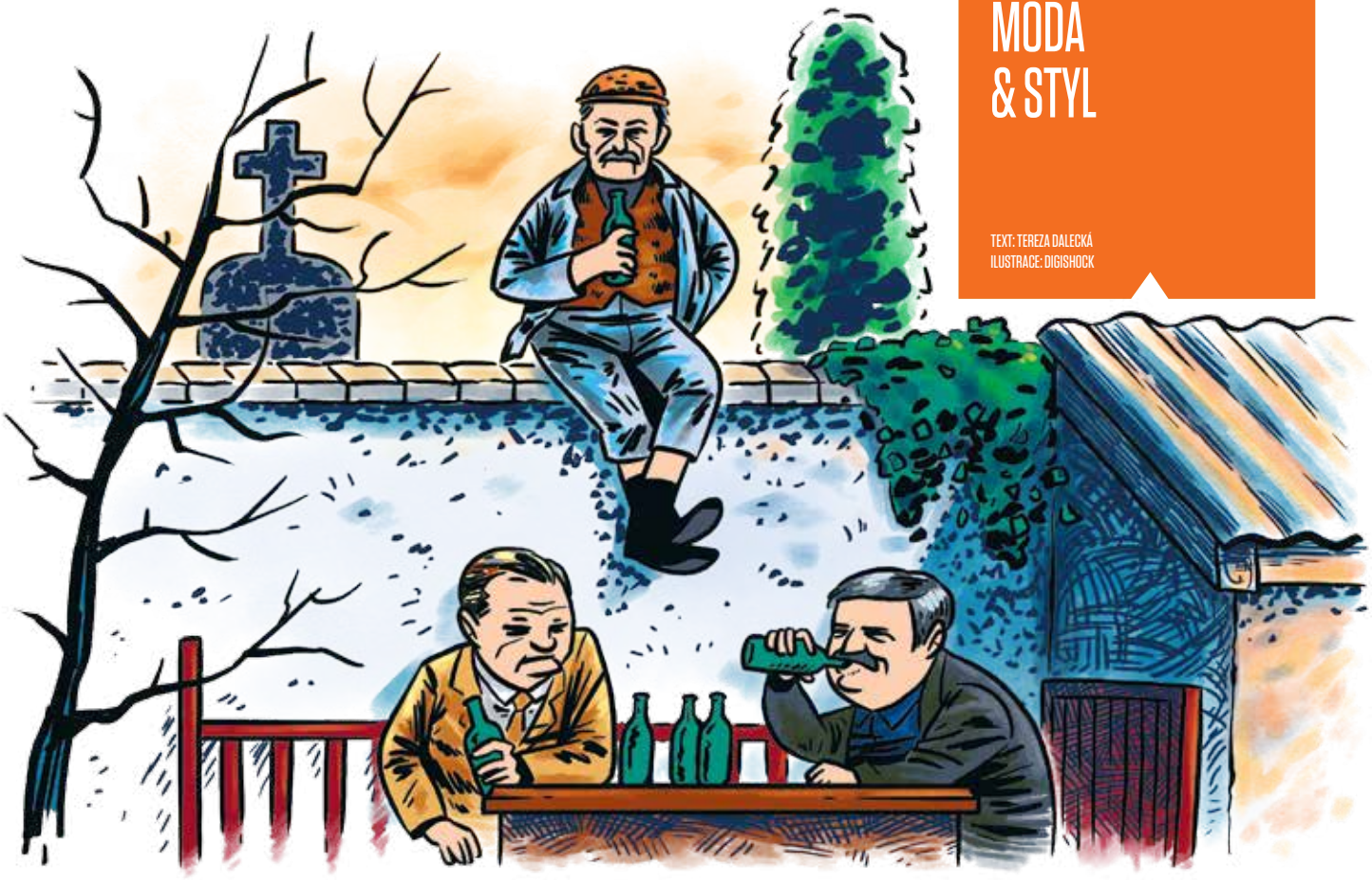

CO MŮŽE BÝT ŠPATNÉHO NA KARU?

KROMĚ JÍDLA I STYL ŠATŮ

Narození, nástup do školy, puberta, zkoušky dospělosti, práce, svatba, první až čtvrté dítě, druhá práce, povýšení, výhodný nákup chalupy ve východních Čechách, kam cesta autem zabere tři hodiny, vnoučata a konečně čas na sebe a koníčky. Po tomto kolotoči následuje obvykle smrt, která patří k životu, a stejně jako narození si zaslouží uspořádat velké společenské setkání.

Na prvním pohřbu jsem byla asi v osmi letech. Zda to bylo dobře, nebo špatně, hodnotit nemůžu. Co vím ale jistě, je to, že mě to v dobrém slova smyslu poznamenalo. Na samotný den D jsem se těšila i přesto, že jsem cítila všudypřítomný duši devastující smutek nás všech, kteří prababičku milovali. Podstatou pohřbu a následné smuteční slavnosti neboli karu je, že v tu šíleně smutnou chvíli nejste ani na chvíli sami a společně s ostatními pozůstalými vzpomínáte v dobrém na blízkou bytost, kterou jste právě ztratili, ale zároveň s vámi zůstane už navždycky. Po týdnu hořkého pláče přichází uvolnění. Během karu se vzpomíná v dobrém a to negativní se zapomíná. Komu by záleželo na tom, zda si vypravěči více či méně upravili nebo záměrně popletli historky o zesnulém? Důležité je, aby z nich nebožtík vyšel jako hrdina, altruista, veselý a milovaný člověk, který páchal jenom dobro. Tak to bylo na všech ostatních karech, kterých jsem se účastnila.

Kar je poslední příležitost, kdy můžete zemřelému projevit úctu a respekt, tak ji nepromarněte a oblékněte se, jak se sluší a patří pro tak významnou událost. Je nesmysl si myslet, že se musíte zahalit od hlavy až k patě do černé. Vždy je dobré barevnou monolitost rozbít nějakým kontrastním doplňkem. Tím bývá bílá košile nebo barevný šátek. Nebojte se dát do smutečního outfitu špetku života a kus sebe. Díky tomu se totiž nejen vy, ale i ostatní smuteční hosté budou cítit o trochu lépe. Nestyďte se vypadat skvěle, na tom není nic špatného, právě naopak. Nebožtík by si to tak jistě přál.

Asi každý z nás vlastní černé kalhoty, sako a bílou košili – zlatou trojkombinaci, kterou nikdy nic nezkazíte. Pánům doporučuji černý oblek a perfektně vyleštěné černé polobotky à la Richard Gere ve filmu Smím prosit? Zato dámy, prosím, odvažte se, protože nuda se nehodí ani ve chvíli smutku. Kombinujte staré kousky s novými. Máte-li doma černé pouzdrové šaty, dokupte k nim sako do pasu nebo kvalitní šál, který si hodíte přes ramena. K plisované sukni vezměte bílou košili s výrazným límečkem a černým svetrem buď oversize, nebo golfového střihu. Jako svrchní část outfitu se hodí spíše elegantní kabát, u kterého je potřeba si hlídat jen správnou délku. Ke kratší sukni by měl být delší než její okraj. K dlouhé zase volte kratší kabátek, klidně s délkou do pasu. Vyvarujte se kabátů, jejichž délka začíná pod zadkem a končí v polovině stehen. Ta totiž sluší málokomu. Co se týká punčoch, tak ty vždy černé a přizpůsobené počasí. Je to jednoduché: na jaře a v létě průhledné, na podzim a v zimě neprůhledné. Už jen černé lodičky nebo polobotky a je to. Výsledný vzhled dolaďte dokonalou foukanou, červenými nehty a rtěnkou nebo leskem na rty. Řasenku a stíny klidně vynechte.

Na závěr si dovolím mé zbožné přání. Moc bych si přála, aby smuteční hosté odcházeli z mého karu plní chutě do života a řekli si podobně jako Růžena Pávková, kterou ve filmu Vesničko má, středisková ztvárnila Milena Dvorská: „Měla to hezký!" Smrt patří k životu, tak jej žijme tak, aby se kvůli nám lidé chtěli obléknout do gala! ■

SOUTĚŽ PRO CHYTRÉ HLAVY

1 Na kterém pražském náměstí se nachází kostel, v němž slouží mše Martina Viktorie Kopecká?

A na Václavském
B na Staroměstském
C na Senovážném

2 Kdy byla vydlážděna první ulice v Náchodě?

A v roce 1438
B v roce 1538
C v roce 1638

3 Které dva produkty z Jihoafrické republiky získaly celosvětové renomé?

A čaj a víno
B mléko a šunka
C letadla a hodinky

4 Kolik lidí bylo přibližně potřeba na stavbu koňky mezi Lincem a Českými Budějovicemi?

A tři tisíce
B šest tisíc
C dvanáct tisíc

5 Ze které části světa pochází hrách?

A z východního Středomoří
B ze Skotska
C z Vietnamu

6 Který článek v tomto čísle vás nejvíce zaujal?*

**Na tuto otázku je nutné odpovědět, její správnost se však neposuzuje.*

Soutěžit můžete na **www.cdprovas.cz**, kde vyplníte příslušný formulář, své odpovědi zadávejte do **14. října 2020**. Nezapomeňte uvést svůj e-mailový kontakt nebo zpětnou adresu.

Tři správné odpovědi odměníme Kilometrickou bankou ČD – poukazem na volné cestování vlaky ČD v hodnotě 2 200 Kč – a další tři z vás obdrží poukázky do obchodní sítě PONT v hodnotě 1 000 Kč.

Správné odpovědi z minulého čísla:
1 – v Hradci Králové
2 – uši
3 – v Milovicích
4 – 1961
5 – fazolové brownie

pont to go

ZÁŘIJOVÉ SOUTĚŽE

Kompletní pravidla soutěží najdete na ***www.cdprovas.cz***.

Soutěžili jste v minulém čísle ČD pro vás? Přesvědčte se, zda jste odpovídali správně.

Soutěž o DVD Moravskoslezská mysteria

Jak se jmenovala princezna, která podle legendy vlákala cizí dobyvatele do podzemí a pak nechala hrádek na Štandlu zasypat?
A Živena

Soutěž o knihu Voláni divočiny

Jak se jmenuje norský film, který získal Stříbrného medvěda na Berlinale 2019?
A Jít krást koně

Soutěž o plecháčky v barvách národního dopravce

Tajenka zní:
...podle toho, kolik jich je ochotno za ně bojovat.

I vy můžete být **hrdinou všedního dne**

Pojďte s námi zajistit hladkou jízdu cestujících na pozici

- vlakvedoucí/průvodčí

Bavilo by vás provázet vlaky osobní přepravy, vydávat jízdenky a kontrolovat platnost jízdních dokladů, poskytovat informace o spojích a celkově pečovat o bezpečí a pohodlí cestujících? Staňte se naším novým kolegou!

Co můžeme nabídnout?

- stabilitu a jistotu práce u prestižního dopravce
- zkrácenou pracovní dobu bez snížení mzdy
- příspěvky na sport, stravování, dovolenou a výuku jazyků
- školení a odborné kurzy pro získání kvalifikace na pozici
- levnější cestování v ČR a po Evropě pro vás a vaši rodinu

... a mnoho dalších výhod i nad rámec zákoníku práce.

Pojďte do toho s námi.
www.cd.cz/kariera

České dráhy
Národní dopravce

Nakupujte jízdenky bezpečně!

Pomozte nám bránit šíření koronaviru!

Nákupem jízdenek on-line chráníte zdraví našeho personálu i své a ostatních cestujících.

On-line nákup jízdenek

- v našem e-shopu na **www.cd.cz/eshop**
- v aplikaci **Můj vlak**, kterou si můžete stáhnout **zdarma**

NYNÍ NA Google Play

Stáhnout v App Store

Děkujeme,
že s námi v rámci preventivních opatření spolupracujete.

České dráhy
Národní dopravce